

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők.

Advent.

Várunk világmegváltó Jézusunk!

Olyan beteg, szomorú a szívünk.

Eljött az idők teljessége újra,

Könyjeink közt könnyörgünk, leborúlva:

Szállj még le egyszer közibünk!

Várunk világmegváltó Jézusunk!....

Ránk szabadultak a bélpoklosok;

A bűnös asszony vezekleni nem mer;

Nem boldog, aki sír, bár könyje tenger,

S pórul járnak az alázatosok.

Várunk világmegváltó Jézusunk,

Óh mutasd meg magadat min nekünk!

Nevedben nézd, ámitók kuruzsolnak.

Szarcuk megnőtt a farizeusoknak,

S száz bűnök árján evezünk.

Várunk világmegváltó Jézusunk!....

Megint törvény lett a „szemért szemet“

Kövel dobálódzunk csak, nem kenyérrel,

Tele van a lelkünk gyűlölködéssel.

S jajj — nincsen bennünk szeretet!

— *Várunk világmegváltó Jézusunk!...*

Olyan beteg, szomorú a szívünk.

Eljött az idők teljessége újra,

Könyjeink közt könnyörgünk, leborúlva:

Szállj még le egyszer közibünk!

SZABOLCSKA MIHÁLY.

Törvényeink tisztelete.

Mindenütt, ahol fegyelem, harmónia és egység domborodik ki, törvények érvényesülnek. Az ásvány is, ha szép akar lenni, behódol a törvénynek: a kristályosodás tengelyének. A művészet is, ha színben vagy kőben alakít: a vonalaknak, távlatoknak és árnyalatoknak harmóniája előtt meghajol. Az erkölcsi élet is csupa botlás és baklövés lesz, ha tételek szerint nem alakul. Minden organizmusban nemcsak a vér s a nedvek keringenek és a sejtek bizsergnek, hanem törvények dominálnak. Minden organikus élet törvény után kiált. Az egyház is szervezet és mint ilyennek életszükséglete a törvény. Ez a törvény nem bénító hatalom, sőt erő és harmónia. Nélküle a szervezet élete olyan volna, mint folyóink a szabályozás előtt: csupa kiöntés, elposványosodás, energia züllés. De ott, ahol a rend gondolata: a törvény életbelép, erő, öntudat és szívóság fakadnak nyomában.

Itt fekszik előttünk zsinati törvénykönyvünk. Hivatva volna ezt a gazdag, autonómikus egyházi életünket regulálni. Annyi viszonya, vonatkozása, esete van organikus hivatalos életünknek! S a törvénykönyv a maga soványságával a legnagyobb zavarba hoz: nem tudja célját szolgálni: nem bír eligazítani. Óriási réseket látunk a gyakorlati élet szemeivel, hogy szinte a hézagpótló zsinatok egész sorozatát várjuk. Meglevő törvényeink pedig, olyan „őszi törvények”. Fakó, elsárgult, erélytelen és sokszor homályos gyakorlati érzék szemfülessége s az a disciplinális erő, amely még az olvasónak is imponál. Inkább kívánságok, moll-hangú utasítások, mint a határozottság komolyságával szentesített parancsok. Mintha minden törvény kimondása után várni kellene, hogy nem szisszen-e fel valahol, talán a legkisebb faluban — egy presbyterium.

És még ezek a törvények is, mily sokszor félre lesznek téve.

Csak a közelmúltban játszódtott le szemem előtt egy káplánválasztás. A II. t.-c. 62. ellenére egy különben derék végzett theológus választottak meg első és második lelkesítő vizsgálókkal rendelkezőkkel szemben. Ami azután jött, az már csak továbbbeszúzás volt a lejtőn. A megfelelőbb választást az egyházmegyei bíróság jóváhagyta. Állítólag e fórumon is többet ért egy jó pártfogó, mint a Husz János igazsága.

Hagyjuk a motivumokat a találgatás prédájának, mi vonjuk, illetve inkább nyeljük le

a tanúlságokat. Első tanúság, hogy gyenge református jogászok vagyunk. Elvégre legyen az az ajánlólevél bármily megleghangú, az csak magánvélemény, azt igazán nem szabad a törvény ellen felhasználni. Bizonyosan nem is ilyen céllal íratott. Azután meg nálunk a magas állású egyén és oszlop ember, jogilag holt pont, sem törvénynek, sem szabályrendeletnek nem forrása. Azért különösnek tűnt fel egy előkelőségnek olyan irányú okoskodása, mintha egy kvázi obligát ajánló írás, amelynek inkább társadalmi értéke van, képes lenne elengedni, sőt pótolni a törvény kívánta kvalifikációt. A második tanúság, hogy a törvény negligálása mindig utat nyit a demoralizációra, mert ott, ahol a törvény képzelt kiváltságoknak kitér, ott, ahol a tetszés és nemtetszés szeszélyének talyigájába fogják: ott agyon is gázolják.

A mi egyházunkban nincs meg a hierarchikus erő. A mi hierarchiánk: a zsinati kódex. Ez van hivatva megmenteni a fegyelmi széteséstől, elforgácsolódástól, anarchiától. Nekünk ehhez a könyvhöz ragaszkodnunk kell, azzal a ragaszkodással, amellyel a kristály ragaszkodik kristályosodási tengelyéhez, mert másképpen salak lesz belőle. Ragaszkodni, mint az élő organizmus az élet törvényeihez, mert másképpen felbomlik, meghal. Vigyázzunk! Óriási forgalomzavarral kell küzdenünk. A törvény tisztelete nem a szabadság és egyéniség leölése, de az anarchia sem egy az okos szabadsággal. A mi disciplinális életünk csak dőcög és nyomorog. Fegyelmileg kezdünk szétmálni és a fehér asztalok kedvéért feláldozzuk a törvényhozó zöld asztal bölcsességét és erejét. Valami komáskodás van kifejlődőben, amelynek vézna örömeiért elvi áldozatoktól sem riadunk vissza. És mindez a törvénynek, annak a hivatalos ideális hatalomnak rovására megy, amely belénk, mint szervezetbe energia-magokat ültetne. Tudom, hogy paradicsomi élet volna törvény nélkül élni; de ha egyszer szervezet vagyunk, megvan — ha úgy tetszik — a magunk árnyéka is: a törvény.

A harmadik tanúság, hogy a törvény megértése a visszaélések melegágya. Visszaélés pedig van közöttünk bőven. Sokat áldozunk családi érdeknek, barátságunk és érdekeinknek és vagyunk olyan lelkiismeretlenek, hogy nem vetjük fel a kérdést: vajjon az *En pizkos kis circulusaim összeesnek-e a magasabb szempontokkal?* Azután vagyunk még annyira önzetlenek, hogy az áldozati húst nem igen a magunkéból szakítjuk, hanem *kitépünk egy-egy*

törvénylapot! Nincs meg bennünk — ismétlem — a magasabb szempontok tisztelete.

Hányszor halljuk üresedés esetén, hogy N. Y. lesz ott a pap, mert odavaló. *Mintha bizony a natális odavalóság egyúttal a morális odavalóságot is jelentené!* Hányszor halljuk: N. N. lesz ott a pap, besegíti az öreg, mert elveszi a leányát! No! Pál apostol előtt ez bizonynyal nem lett volna kvalifikáció. (I. Kor. 14. 34.)

S hányszor halljuk, bár egyszer se hallanánk: Erős pártja van, rásplendőrozott vagy 20.000 koronát. Mik ezek? *Tünetek. A betegség tünetei. Egy élet, ahol nincs hegy, hanem minden csak homokbucka, lapály és pocsolya. Ahol nincs ideál, csak plutokratikus tülekedés... Judáspénz... liz... húsz... harminc!...* Mi esett hát ki belőlünk? *Az eszménység hitvallása.* Nem azt az idealizmust értem, amely hold fényénél nyávgog; a lyrája csupa madárdal és virágillat. Nem szeretem azokat, akik az élet nektárja helyett limonádét isznak és szentimentáliskodnak. Azt az eszményt értem, amely az evangéliumból árad e számvető szürke világra és a maga önös vágyait felégeti a magasabb szempontok oltáránál. *Minden törvény adótörvény, kér, követel valamit.* Sokszor nagy az áldozat és érzékeny az ember, de *ahol ideálokat tisztelnek, ott nem is lehet mindig nevetni.* Ott sokszor vérezni kell néha az apának s néha az arának, nem ritkán a barátnak, de talán a szentek között így áldozni és szenvedni még mi köztünk sem gyalázat.

(Makó.)

Déreczy Imre,
s. lelkész.

Ami szolgálatunk lámpafény mellett.

Ifj. BARÁTH IMRE.

Mozog a föld, akár akarjuk, akár nem. Halad a világ, akár akarjuk, akár nem. Vannak ugyan haljóslatú tudósok, akik örök téllal, örök megsemmisüléssel fenyegetik a mi embervilágunkat, ennek az öreg sárgolyónak jámbor lakóit. Dehát a tudósok is csak emberek. Az pedig régi igazság: Tévedni emberi dolog.

Halad, mozog biz, ottan a maga pályáján szépen, előre, még az a kihallnak hirtelétől sápadiképi holdvilág is. Az Ittebei parókhia tornácán ninesen ugyan semmiféle csillagvizsgáló táveső, hála legyen azonban a jó Istennek, minden holdváltozáskor a saját szememmel látom mintegy illuzitrálva Arany Jánosnak az idő múlására vonatkozó s a Jókai ördögében található eme sorait:

Tell, fogyott a holdnak görbe új sarlója,
Hol hegyesre állt fel, hol pedig csurgóra.

Halad, mozog biz, ottan, hol a napnak, hol a holdnak fénysugarai között a mi öreg földünk is, szépen illuzitrálva református dicséretünk ama sorait:

Az Urnak jóvolla napjainkhoz napokat told,
Melyeket bizonyos részekre oszt a nap és hold.
Nyomain e két vezetőnek,
Tél, tavasz, nyár és ősz eljönnek,
Engedvén a böles Teremtőnek.

A világegyetem nagy birodalmában ninesen megállapodás. A világegyetem törvényei a mozgást, a haladást illetőleg mi reánk is tartoznak. Mi reánk, porból formált, gyarló emberekre, a mi társadalmunkra s ennek egyes részeire, szerveire, közöttük az Isten imádását, a felebaráti szeretet hirdető evangéliumi anyaszentegyházakra.

Vannak ám ilyen evangéliumi anyaszentegyházak Magyarországon is. Ezeknek az evangéliumi egyházaknak azonban az utóbbi időkben az a legnagyobb bajuk, hogy papjai és hívei némely alkalommal ott is kuruckodnak, ahol nem kellene, hogy itten-ottan a világegyetem törvényeivel, a haladás szent paragrafusaiival is hajlandók szembe szállani.

Itt vannak például a téli vallásos-estélyek. Micsoda nagy dolgok ezek még nálunk. Külön ki kell nyomtatni ezeket az estélyeket az esperesi jelentések lapjaira, mert hát még ma sem tartjuk meg mindenütt. Nagyobb részét még az ujságba is ki kell tenni, mert valami ritka esemény az, hogy Nagyrépadon, avagy Kísretékfalván egy olyan téli este szállt alá a múlandóság tengerébe, amikor a nagytiszteletű úr felolvasást tartott a szeretetről, a tiszteletes kápián úr pedig elszavalta Tompa Mihálytól a „Három a daru” című költeményt.

Bizony, fájdalom, nálunk ma még a vallásos-estélyek szenzáció számba mennek. Nem jól van ez így, kedves, jó nagytiszteletű és tiszteletes kartársaim! Tizenhét esztendeje múlt el már annak, hogy Magyarországon törvénybe iktatták a polgári anyakönyvvezetést, a szabad vallásgyakorlatot s az idevonatkozó törvények szövegezésével mintegy kimondották hallgatólagosan a mi államférfiaink: Evangéliumi eklézsiák, álljatok meg, ha tudtok a magatok lábán.

A katolikus egyházak birtokában ott maradnak a nagy földi javak. Ez a nagy vagyon, ez az elsőrangú erőforrás képessé teszi őket a felekezetenküliek, a szekták ellen viselendő harcra. Nálunk ellenben nem maradt egyéb, mint egy pár, régi lúdtöltel, acélpennával összeírott s egyre fakuló, öreg mátrikula. Az egyházpolitikai törvények bennünket sújtottak a legjobban, bennünket védtelen protestánsokat. Miért félünk hát mi az esteli lámpafénytől, miért késlekedünk az Isten igéjét még este is hirdetni? Hiszen ninesen nekünk semmi szégyelni való dolgunk a magyar társadalom előtt. Hiszen a magyar demokrácia kiépítendő palotájának a fundamentumához mi adtuk a legelső tégladarabot.

A téli vallásos-estélyeket a magyar református papoknak nem szabad elhanyagolni sehosem. Nagyon sok érvel lehetne itt ezen estélyek mellett elsorolni, ez alkalommal azonban csak néhányat próbálok megemlíteni s azt hiszem, hogy egyelőre ez is elégséges lesz.

*

Kétségtelen dolog az, hogy a magyar népnek poétikus hajlamai vannak. A magyar nép lelkének halhatatlan nevű bűvára, Petőfi Sándor, különösen sok poézist talál a magyar nép téli esteli időtöltésében. Meg is énekelte ezt annak idején „A téli esték” című remek költeményében. Itt írja az ő népies modorában:

S mindenik jó szó, mely máskor csak a légben
Röpül tán, most beszáll a szív közepébe.

Ugyancsak ezen költeményében írja a magyar nép téli esteli passzióit jellemezve:

És mint a pipafüst csavarog a légben,
Akkép csavarognak szanaszét elméik:
És ami már régen elmúlt, nagyon régen,
Összeszedegelik, sorra elregélik.

Aratás idején a magyar földművelőnek nincsen sem kedve, sem ideje semmiféle néven nevezendő szellemi munkához. Ilyenkor még a magyar földművelőtől lakott népesebb alföldi városok olvasóköréi is csakúgy kongának az ürességtől. Legfeljebb egy pár debreceni avagy hódmezővásárhelyi civis üldögél a kávéház ablakai mellett, kedvetlenül olvasgatva az újságot, figyelmeztetve a pincért: Kérek egy fekete kávét fehér cukorral!

Féleik idején bezzeg nem így van. Ugy november vége felé megteinek az olvasó-körök, a szórakozásra rendelt helyek hűséges látogatókkal. Falun pedig az egyes házaknál, mint mondani szokás: tanulat unnek az emberek. Ugy november vége felé, még a munkában elsatnyult, elsoványodott, szegényebb földművelők is, mintha csak más ábrázatot nyernének a természetől, mintha csak kicsérelték volna őket. Szinte meglátszik ilyenkor még a magyar földművelő külső megjelenésén is, hogy vége a tési munkának, hogy érkezett a szórakozás ideje.

A télben pihenő s ma még, fájdalom! nagyobb-részt testi élvezetek felé siető magyar népnek szüksége volna ama bizonyos lelki kenyérre: jó vallásos *néplapokra*, megfelelő olvasmányokra; tanító, magyarázó, szórakoztató felolvasásokra, vallásos-estékre, szóval megfelelő *szellemi táplálékokra*.

Ne kérj, hanem tégy.

Nagytiszteletű Szerkesztő Úr!

Gesztelyi Nagy Béla egy kérdést intézett Nagytiszteletűségedhez „egy vele megtörtént s a lelki gondozás körébe eső dologra vonatkozólag” s Nagytiszteletű Szerkesztő úr azt válaszolta rá: Az ifjú kollega helyesen cselekedett.

Nem akarom az ellenvéleményt képviselni, hiszen a felelet — egy bevégzett ténnyel állván szembe, a dogma pozitív ítélete. A felelet már meg is nyugtatta az ifjú Timótheust: de mégis kérem Szerkesztő urat, hadd szóljak hozzá én is e tárgyhoz, hadd adjak én is egy feleletet, amelynek célja a jövő; úgy vélem, nem fogok ártani a lelki gondozás ügyének, amely — fájdalom — éppen a hivatottaknak nagyon is mostoha gyermeke: amaz ifjúnak pedig, — aki különben kedves sógorom, — tevékeny buzgóságát növelni fogom.

Tehát... Kedves Sógor!

Bár azt írtam a Szerkesztő úrnak, hogy nem fogom az ellenvéleményt képviselni: neked ezen kezdem: Nem cselekedtél helyesen! A cura pastoralis feladata, a gondviselő szeretet által a krisztusali életközösség ápolása, növelése, fentartása. A munka, melyet ennek körében végezzünk, helyességét, vagy helytelenségét tekintve, nem a dogma, hanem a lelkiismeret ítélőszéke előtt bíraltatik el, természetes a dogma határvonalain belül. Szóval a cura pastoralis nem dogma, hanem élet! S a dogma szigorúsága ellen sokszor feljajdul az élet, kivételt kér, elnézést könyörög, engedményekért eseng. A dogma szigorú hiten áll, sőt maga a hit... az élet inkább szeretetet követel, kár... s ez a mi emberi gyarlóságunk, hogy nem maga a szeretet. A dogma az egyetemesé, azé az egyetemesé, amely tud is, akar is megállani, ha kell előretörni: az élet az egyenlő s más minden egyennél s a maga sok küzdésével, rengeteg nyomorúságával, meg-megköti az egyént, lenyűgözi és megbeközzi: s éppen ezek azon egyesek, akiknek speciális lelki gondozásra van szükségük s ezek közül való ama Te ifjad is.

Nem cselekedtél helyesen: Te a dogmához ragaszkodtál. Aki a Krisztust nem ismeri, nem részesülhet az Ő váltságahalálának érdemében. De kérdeni nem szeretheti-e a Krisztust, nem ragaszkodhatik-e hozzá az, aki Őt csak távolról ismeri, ki előtt olyan az ő tudományának hangja, mint a távolról jövő narancsszó? A Krisztus pedig nem ismeret, hanem szeretet, ragaszkodás! Kíván: mert e kettő a hit feltétele! S akinek hite van, annak élete is van!

Hátia az a szegény ifjú ama bizonyos útas volt Jerikóból—Jeruzsálem felé, akít a rablók kifosztottak és sebeiben feszengve ott hagytak az út szélén?! Nem érzed-e, hogy nem az irgalmas samaritánus, hanem a pap voltál, aki az Idvezítő szerint is: nem volt annak felebarátja?! Óh, pedig az volt egy útas, el is indult ama szebb Jeruzsálem felé; hiszen megkeresztelkedett, elpecsételtetett a Krisztusnak, — de a rablók, talán a szegénység... talán a szülei gondatlanság... talán... óh, milyen sok rablója van az életnek... talán ezek kifosztották őt mindeneből. Te nálad olaj volt és nem locsoltad meg sebet, olaj volt a Krisztus imádsága, az ő tudománya, óh, ha nem egyszer... de naponként gyógyígtattad volna; talán megerősödött volna annyira, hogy nem tette volna kárhozatos beteggé az az étel, az az ital; amely után annyira vágyakozott, amely szintén a te birtokodban volt. Óh, ha eszedbe jutott volna: Nem jöttem, hogy az igazakat hívnam, hanem a bűnösöket megtérésre. Az egészséges emberek nem szűkölködnek orvos nélkül. A bűnös ember amely órában megtér, idvezül. De Te csak arra gondoltál: Aki eszik és iszik, méltatlanul, kárhozatot eszik és iszik önönmagának.

A háló — igaz — a Te kezdedben volt; de ha, mint az evangéliumi halászok, hasztalan állatot fogtál volna is: nem lettél volna ítélet tárgya: a mennyei ítélettevő pedig a kiválasztás jogát mindenképpen gyakorolni fogja, mert az üdv nem emberi akarat, hanem az Isten könyörületén alapszik s bármilyen óvatosak lennénk is: Sokan vannak a

hivatalosak és mindenkor sokan is lesznek, de a választottak mindig kevesen.

Néhány szentírásbeli helyet olvasva fel, úgy hagytad ott, hogy többet nem találkozol vele (azokra a bibliai helyekre meg éppen kíváncsi vagyok, melyeknek felolvasása ilyen magatartás mellett aktuális), szóval elutasítottad... s az másodszor is kéri merészelt. Önkéntelenül jut eszembe az a pogány nő, ki beteg leánya meggyógyításáért járult az Idvezítő elé. Az Idvezítő is elutasította először, de midőn az ismét kért... könyörgött, azzal bocsátotta el: Óh, asszony, nagy a te hited, legyen neked a te kívánságod szerint. Pedig... pedig az a leányzó igazán nem ismerte a Krisztust. De ha úgy hagytad volna ott ifjadat, hogy nem soha, hanem igenis naponként találkozol vele, gyógyítgatod beteg lelkét, imádkozol érte, imádkozol vele: beszélz neki a bűnről, a megbánásról, a megbocsátásról: a vételről, a megváltásról, a Krisztus keresztyéről, az ő haláláról az ő érdeméről, abban való részesülésünkről, haláláról, feltámadásáról, illettételéről: megnyugtattad volna vergődő lelkét, új erőt öntöttél volna bele! És ha akkor is lett volna még egy kívánsága és az úrvacsorával való élés: ...Legyen neki az ő kívánsága, az ő hite szerint.

És akkor azt írtad volna a Szerkesztő úrnak:

Egy szegény betegem volt, iskolába nem járt teljesen, az istenadta csak hírét hallotta a Krisztusnak, az ő munkájának és érdemének és megismeré vágyakozott hozzá, óhajtott részesülni az Ő halálának érzésében. És én elmentem hozzá egyszer... kétszer... sokszor... vigasztaltam, elvezettem a Krisztushoz, életének minden kimagasló pontján: megtanítottam őt Vele imádkozni, Hozzá imádkozni... keveset tudott bár: de az érzés könyűkben ült verejtékező arcára, szeméből vágy, boldogság, ragaszkodás és hit sugárzott: szava kérő, esdő volt: és én vettem a kenyeret és bort és halálat adva, adám azt neki: vajjon nem vétettem-e, nem hágtam-e át a parancsot: Ne adjátok, ami szent, az ebeknek?! És a Szerkesztő ur — hiszem — azt válaszolta volna akkor is: Az ifjú kollega helyesen cselekedett.

S kérdelem tőled a két válasz közül, mely egyformán hangzik, melyik elégitelt volna jobban ki, az e, amelyik megpecsételi a dogma szigorúságát, vagy az, amelyik szentesítette volna a könyörületet, a gondviselő szeretetet, mely által a Krisztussal való életközösséget a halál kapujában kötötted meg?!

A lény beveződött, — az én hozzászólásom a jövőnek szól, — léged nyugtat vagy háborít az eset. Ténnyel állván szembe, azt mondom a Szerkesztő úrnak: Az ifjú kollega helyesen cselekedett!

De ma, amidőn bárányszőrből bujt farkasok ólálkodnak a nyáj körül, leselkednek a gyöngye báránnyokra és rágadoznak, ahol csak lehet: midőn a legszentebb emberszeretet örve alatt, a legaljasabb lélekvasárlás naponként megismétlődik ma, midőn azt mondom: helyesen cselekedtetél: még többet is mondok: Eredj el és holnap... máskor ne így cselekedjél. Isten veled!

Turisvándi, 1912 decz. 10.

Tóth Sándor,
ref. lelkész.

Kálvineum ünnepély Nagy-károlyban.

A napfénybe kellene mártanom tollam, ha méltóképpen akarnám megörökíteni e lap hasábjain egyházmegyénk „Kálvineumi ünnepélyé”-nek mikénti lefolyását. Régen beékelté már magát az egyházmegye papságának szívébe a gondolat, hogy lelkészárvánk otthonának, t. i. a Kálvineumunk mielőbbi felállíthatása szempontjából, mint testületnek, nekie is nyilvánosság elé kellene állania s tennie kellene valamiképp a szent és igaz ügy előmozdításáért. És ime, az ige, a gondolat, az egyházmegye tevékeny esperesének, Berey József nagytiszteletű úrnak buzgó fáradozásai folytán csakugyan testet öltött: azaz lefolyhatott a mi ünnepélyünk e hó első napján, advent első vasárnapján.

Hogy estélyünk iránt a társadalomnak minden egyes rétegét megnyerhessük, legelső sorban is olyan műsorról kellett gondoskodnunk, amely már egybeállítását tekintve is, vonzó legyen. Főtiszteletű püspök úrnaknak, Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyzőnek és Jánosi Zoltán debreceni lelkésznek, a Kálvineum eme fáradozásait nem ismerő, buzgó apostolainak megjelenése már magában véve is jó círe biztosította a sikert.

A templomi istentisztelet lefolyásáról — sajnos — csak nagy általánosságban és csupán hallomás után referálhatok: miután a magam egyházában lévén elfoglalva, azon nem vehettem részt. Jánosi Zoltán, Debrecen manyszájú papja prédikált a református templomban, Ézsaiás próféta prófécias könyve második részének 2—4. versei alapján. A templomot művelt s előkelő közönség töltötte meg.

Hogy a prédikátor Jánosi, hatalmas ekesszólásával s tudásának mélységével minden lelket foglyul ejtett árvánk szent ügyének: ezekről az esteli hangversenyen eléggé meggyőződést szerezhettem. Szintén sokaktól hallottam dicséreteit, Orosz István, nagyecsedű áll. tanító úr precíz orgona-játéka felől is.

Istentisztelet után nagyon természetesen a délután történésekre rányúlt a közönség osztatlan figyelme, tudván, hogy akkor érkeznek meg református egyházunk igazi büszkeségei, dr. Baltazár Dezső püspök és Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyző urak. A gyorsvonat a legrendesebb időben, azaz 1 óra 34 perckor robogott be a pályaudvarra, melynek egyik első osztályú fülkéjéből szállottak ki a mi várva-várt, szeretett vendégeink, Márk Endre egyházkerületi ügyész, Végh József érmelléki esperes, ki valószínűleg Érmihályfalván csatlakozhatott hozzájuk és Jánosi Antal püspökladányi kántor urak kíséretében. Velük jött Kozma Zsigmond nagybajomi lelkészársunk is, ki szintén felkérte a szereplésre, hogy azt a magasztos eszmét, amelynek mi lelkészek egyetemlegesen szolgálatába szegődünk, velünk együtt szolgálja ő is.

Nagy diszszel s mély megilletődéssel fogadta a vonatból kiszálló püspököket és kíséretét a reá várakozó nagyszámú közönség.

Debreceni István üdvözölte az érkező főpásztort, a város és a nagykárolyi egyházközség nevében, mint polgármester és az egyházközség főgondnoka;

Kétségtelen dolog az, hogy a magyar népnek poétikus hajlamai vannak. A magyar nép lelkének halhatatlan nevű bűvára, Petőfi Sándor, különösen sok poézist talál a magyar nép téli esteli időöltésében. Meg is énekelte ezt annak idején „A téli esték” című remek költeményében. Itt írja az ő népies modorában :

S mindenik jó szó, mely máskor csak a légbe
Röpül tán, most beszáll a szív közepébe.

Ugyancsak ezen költeményében írja a magyar nép téli esteli passzióit jellemezve :

És mint a pipafüst csavarog a légben,
Akkép csavarognak szanaszét elméik ;
És ami már régen elmúlt, nagyon régen,
Összeszedegtik, sorra elregélik.

Aratás idején a magyar földművelőnek nincsen sem kedve, sem ideje semmiféle néven nevezendő szellemi munkához. Ilyenkor még a magyar földművelőktől lakott népesebb alföldi városok olvasókörök is csakúgy konganak az ürességtől. Legfeljebb egy pár debreceni avagy hódmezővásárhelyi civis üldögél a kávéház ablakai mellett, kedvtelennül olvasgatva az újságot, figyelmeztetve a pincért : Kérek egy fekete kávé fehér cukorral !

Télnek idején bezzeg nem így van. Úgy november vége felé megtelnek az olvasó-körök, a szórakozásra rendelt helyek hűsleges látogatókkal. Falun pedig az egyes házaknál, mint moráni szokás : Tanyát ütnek az emberek. Úgy november vége felé, még a munkában elcsúszott, elsoványodott, szegényebb földművelők is mintha csak más ábrázatot nyernének a természettől, mintha csak kiscserélték volna őket. Szinte megijesztik ilyenkor még a magyar földművelő külső megjelenésén is, hogy vége a testi munkának, hogy elérkezett a szórakozás ideje.

A télen pihenő s ma még, fájdalom ! nagyobb-részt testi élvezetek felé siető magyar népnek szüksége volna ama bizonyos lelki kenyérre : jó vallásos *néplapokra*, megfelelő olvasmányokra : tanító, magyarázó, szórakoztató felolvasásokra, vallásos-estékre, szóval megfelelő *szellemi táplálékokra*.

Ne kérdj, hanem tégy.

Nagytiszteletű Szerkesztő Úr !

Gesztelyi Nagy Béla egy kérdést intézett Nagytiszteletűségedhez „egy vele megtörtént s a lelki gondozás körébe eső dologra vonatkozólag” s Nagytiszteletű Szerkesztő úr azt válaszolta rá : Az ifjú kollega helyesen cselekedett.

Nem akarom az ellenvéleményt képviselni, hiszen a felelet — egy bevégzett ténnyel állván szembe, a dogma pozitív ítélete. A felelet már meg is nyugtatta az ifjú Timótheust : de mégis kérem Szerkesztő urat, hadd szóljak hozzá én is e tárgyhoz, hadd adjak én is egy feleletet, amelynek célja a jövő ; úgy vélem, nem fogok ártani a lelki gondozás ügyének, amely — fájdalom — éppen a hivatottaknak nagyon is mostoha gyermeke ; amaz ifjúnak pedig, — aki különben kedves sógorom, — tevékeny buzgóságát növelni fogom.

Tehát... Kedves Sógor !

Bár azt irtam a Szerkesztő úrnak, hogy nem fogom az ellenvéleményt képviselni ; neked ezen kezdem : Nem cselekedtél helyesen ! A cura pastoralis feladata, a gondviselő szeretet által a krisztusali életközösség ápolása, növelése, fentartása. A munka, melyet ennek körében végeznünk, helyességét, vagy helytelenségét tekintve, nem a dogma, hanem a lelkiismeret ítélszöke előtt bíraltatik el, természetes a dogma határvonatain belül. Szóval a cura pastoralis nem dogma, hanem élet ! S a dogma szigorúsága ellen sokszor feljajdul az élet, kivettelt kér, elnézést könyörög, engedményekért eseng. A dogma szigorú hiten áll, sőt maga a hit... az élet inkább szeretetet követel, kar... s ez a mi emberi gyarlóságunk, hogy nem maga a szeretet. A dogma az egyetemesé, azé az egyetemesé, amely tud is, akar is megállni, ha kell elöretörni ; az élet az egyéni s más minden egyénnel s a maga sok küzdésével, rengeteg nyomorúságával, meg-megköti az egyéni, lenyűgözi és megbékőzza : s éppen ezek azon egyesek, akiknek speciális lelki gondozásra van szükségök s ezek közül való ama Te ifjad is.

Nem cselekedtél helyesen : Te a dogmához ragaszkodtál. Aki a Krisztust nem ismeri, nem reszeshülhet az Ő váltságáért érdemében. De kérdem nem szeretheti-e a Krisztust, nem ragaszkodhatik-e hozzá az, aki Őt csak távolról ismeri, ki előtt olyan az ő tudományának hangja, mint a távolban cükkülő haragszó ?! A Krisztus pedig nem ismeret, hanem szeretet, ragaszkodást kíván : mert a belső s a külső között s annak hite van, annak élete is van !

Hátha az a szegény ifjú ama bizonyos útas volt Jerikóból—Jeruzsálem felé, akit a rablók kifosztottak és sebeiben fészengve ott hagytak az út szélén ?! Nem érezed-e, hogy nem az irgalmas samaritánus, hanem a pap voltál, aki az úvezető szerint is... nem volt annak felebarátja ?! Óh, pedig az volt egy útas, el is indult ama szebb Jeruzsálem felé ; hiszen megkeresztelkedett, elpecsételtetett a Krisztusnak, — de a rablók, talán a szegénység... talán a szülei gondatlanság... talán... óh, milyen sok rablója van az életnek... talán ezek kifosztották őt mindeneiből. Te nálad olaj volt és nem locsoltad meg sebed, olaj volt a Krisztus imádsága, az ő tudománya, óh, ha nem egyszer... de naponként gyógyíttattad volna ; talán megerősödött volna annyira, hogy nem tette volna kárhuzatos beteggé az az étel, az az ital ; amely után annyira vágyakozott, amely szintén a te birtokodban volt. Óh, ha eszedbe jutott volna : Nem jöttem, hogy az igazakat hívnam, hanem a bűnösöket megtérésre. Az egészséges emberek nem szűkölködnek orvos nélkül. A bűnös ember amely órában megtér, idvezül. De Te csak arra gondoltál : Aki eszik és iszik, méltatlanul, kárhuzatot eszik és iszik önönmagának.

A háló — igaz — a Te kezében volt ; de ha, mint az evangéliumi halászok, hasztalan állatot fogtál volna is ; nem lettél volna ítélet tárgya ; a mennyei ítélettevő pedig a kiválasztás jogát mindenképpen gyakorolni fogja, mert az üdv nem emberi akarat, hanem az Isten könyörületén alapszik s bármilyen óvatosak lennénk is : Sokan vannak a

hivatalosak és mindenkor sokan is lesznek, de a választottak mindig kevesen.

Néhány szentírásbeli helyet olvasva fel, úgy hagytad ott, hogy többet nem találkozol vele (azokra a bibliai helyekre meg éppen kíváncsi vagyok, melyeknek felolvasása ilyen magatartás mellett aktuális), szóval elutasítottad... s az másodszor is kért, merészelt. Önkéntelenül jut eszembe az a pogány nő, ki beteg leánya meggyógyításáért járult az Idvezítő elé. Az Idvezítő is elutasította először, de midőn az ismét kért... könyörgött, azzal bocsátotta el: Óh, asszony, nagy a te hited, legyen neked a te kívánságod szerint! Pedig... pedig az a leányzó igazán nem ismerte a Krisztust. De ha úgy hagytad volna ott ifjadat, hogy nem soha, hanem igenis naponként találkozol vele, gyógyítgatod beteg lelkét, imádkozol érte, imádkozol vele: beszélsz neki a bűnről, a meghánásról, a megbocsátásról; a vételről, a megváltásról, a Krisztus keresztségéről, az ő haláláról, az ő érdeméről, abban való részvételéről, haláláról, feltámadásáról, itéletéről: megnyugtattad volna vergődő lelkét, új erőt öntöttél volna bele! És ha akkor is lett volna még egy kívánsága és az engedelmeskedés való élés: ...Legyen neki az ő kívánsága, az ő hite szerint.

És akkor azt irtad volna a Szerkesztő úrnak:

Egy szegény betegem volt, iskolába nem járt rendszeren, az Istenadta csak hírét hallotta a Krisztusnak, az ő munkájának és érdemének és megismerkedett hozzá, magától reszesült az Ő halálának érdemében. És én elmentem hozzá egyszer... kétszer... sokszor...; vigasztaltam, elvezettem a Krisztushoz, életének minden kimagasló pontján; megtanítottam őt Vete imádkozni, Hozzá imádkozni... keveset tudott bár; de az érzés könyűkben ült verejtékező arcára, szeméből vágy, boldogság, ragaszkodás és hit sugárzott; szava kérő, esdő volt; és én vettem a kezemet és hort és bálákat adva, adám azt neki: vajjon nem vetettem-e, nem bálátam-e által a parancsot: Ne adjátok, ami szent, az ebeknek?! És a Szerkesztő ur — hiszem — azt válaszolta volna akkor is: Az ifjú kollega helyesen cselekedett.

S kérdelem tőled a két válasz közül, mely egyformán hangzik, melyik elégitett volna jobban ki, az e, amelyik megpecsételi a dogma szigorúságát, vagy az, amelyik szentesítette volna a könyörületet, a gondviselő szeretetet, mely által a Krisztussal való életközösséget a halál kapujában kötötted meg?!

A tény bevégeződött, — az én hozzászólásom a jövőnek szól, — léged nyugtat vagy háborít az eset. Ténnyel állván szembe, azt mondom a Szerkesztő úrnak: Az ifjú kollega helyesen cselekedett!

De ma, amidőn bárányszőrbe bújó farkasok ólalkodnak a nyáj körül, leselkednek a gyöngye báránnyokra és ragadoznak, ahol csak lehet; midőn a leghalványabb emberszeretet örve alatt, a legaljasabb lélekvásárlás naponként megismétlődik ma, midőn azt mondom: helyesen cselekedtél; még többet is mondok: Eredj el és holnap... máskor ne így cselekedjél. Isten veled!

Turisvándi, 1912 decz. 10.

Tóth Sándor,
ref. lelkész.

Kálvineum ünnepély Nagy-károlyban.

A napfénybe kellene mártanom tollam, ha méltóképpen akarnám megörökíteni e lap hasábjain egyházmegegyünk „Kálvineumi ünnepélyé”-nek mikénti lefolyását. Régen becéltte már magát az egyházmegeye papságának szívébe a gondolat, hogy lelkészárvaink otthonának, t. i. a Kálvineumunk mielőbbi felállíthatása szempontjából, mint testületnek, nekik is nyilvánosság elé kellene állania s tennie kellene valamieskét a szent és igaz ügy előmozdításáért. És ime, az ige, a gondolat, az egyházmegeye tevékeny esperesének, Berey József nagyiszteletű úrnak buzgó fáradozásai folytán csakugyan tettet öltött: azaz lefolyhatott a mi ünnepélyünk e hó első napján, advent első vasárnapján.

Hogy estélyünk iránt a társadalomnak minden egyes rétegét megnyerhessük, legelső sorban is olyan műsorról kellett gondoskodni, amely már egybeállítását tekintve is, vonzó legyen. Főtiszteletű püspök urunknak, Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyzőnek és Jánosi Zoltán debreceni lelkésznek, a Kálvineum eme fáradozásaikat nem ismerő, buzgó apostolainak megjelenése már magában véve is jó előre biztosította a sikert!

A tempiumi istenítisztelet lefolyásáról — számos — csak nagy antalanossághoz és csupán hallomás után referálhatók: miután a magam egyházában lévén elfoglalva, azon nem vehettem részt. Jánosi Zoltán, Debrecen aranyszájú papja prédikált a református templomban, Ézsaiás próféta prófécias könyve második részének 2—4. versei alapján. A templomot művelt s előkelő közönség töltötte meg.

Hogy a prédikátor Jánosi, hatalmas ékesszólásával s tudásának mélységével minden lelket foglyul ejtett árvaink szent ügyének: ezekről az eseli hangversenyen eléggé meggyőződést szerezhettem. Szintén sokakat hallottam kíséretet, Orosz István, nagyecsedű áll. tanító úr precíz orgona-játéka felől is.

Istenítisztelet után nagyon természetesen a délután történelmőkre irányult a közönség osztatlan figyelme, tudván, hogy akkor érkeznek meg református egyházunk igazi büszkeségei, dr. Baltazár Dezső püspök és Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyző urak. A gyorsvonat a legrendesebb időben, azaz 1 óra 34 perckor robogott be a pályaudvarra, melynek egyik eslő osztályú fülkéjéből szállottak ki a mi várva-várt, szeretett vendégeink, Márk Endre egyházkerületi ügyész, Végh József érmelléki esperes, ki valószínűleg Érmihályfalván csatlakozhatott hozzájuk és Jánosi Antal püspökladányi kántor urak kíséretében. Velük jött Kozma Zsigmond nagyhajomi lelkészársunk is, ki szintén felkérte a szereplésre, hogy azt a magasztos eszmét, amelynek mi lelkészek egyetemlegesen szolgálatába szegődünk, velünk együtt szolgálja ő is.

Nagy diszszel s mély megilletődéssel fogadta a vonatból kiszálló püspököt és kíséretét a reá várakozó nagyszámú közönség.

Debreceni István üdvözölte az érkező főpásztort, a város és a nagykárolyi egyházközség nevében, mint polgármester és az egyházközség főgondnoka;

Domahidy Elemér debreceni főispán, öméltósága pedig, mint az egyházmegye gondnoka.

Az üdvözlő szavakra püspök úr, a tőle már megszokott rövid, egyszerű s keresetlen szavakban mondott köszönetet.

A pályaudvarról a lobogó diszbe öltözött Kalmáncsi-úton haladt át a kíséret a vármegye házáig, azaz Csaba Adorján főispán úr lakásáig, hol az érkező főpásztor a legmelegebb fogadtatásban részesült. A déli ebéd elfogyasztása után a szükséges látogatásokat tette meg püspök urunk. A különböző küldöttségek tisztelgéseit ezúttal, — tekintettel az idő rövidségére, — elmaradtak.

Este kissé 8 óra után vette kezdetét a tulajdonképeni ünnepség, a város színházi helyiségében, hova a legnagyobb érdeklődéssel tödült a művelt közönség színe-java, hogy meghallgassa azok szövegét, kik időt, fáradságot nem tekintve: apostoli buzgósággal járnak szerte e hazában, hogy híveket s szíveket nyerhessenek meg az árvák igaz ügyének.

A baloldali első földszinti páholyban föltisztelt püspök úr foglalt helyet kíséretével, az azulán következő páholyokban a védnők és védnőknő helyezkedtek el. Meglehető számban voltak képviselve a város notabilitásai is.

Fájdalom, az útnak járhatatlansága a vidékiek közül sokakat visszatartott s talán ezen ténynek tudható be azon körülmény, hogy az egyházmegye papságának is hiányzott jó harmadrésze.

De hiszem és tart is a jó reménység, hogyha eme távolmaradt kollegáink s vidéki jó uraink személyesen nem is jöhettek el ünnepségünkre: de a könyörülő szeretet nevében bizonyára ők is hozzá fognak járulni áldozataikkal a magasztos cél megvalósíthatásához, árváink könnyeinek letörölhetősehez.

Az estélyt a városi dalárda nyitotta meg, a direkt ezen célra begyakorolt énekszám előadásával. Ezután Luby Magda kisasszony lépett színpadra s tisztán csengő hangon, szívhez szólóan szavallta el egy széles körben ismert költőnknek „Jövendölés” című versét. Majd dr. Domokos Andor és Bendiner Nándor urak hegedű- és zongora-játékai következtek, kik zenei tudományuk magas színvonalát teljesen érvényre tudták juttatni szereplésükkel, egészen és mindvégig lebilincselvén a hallgatóságot.

Ezután következett az estély fénypontja: dr. Ballazár Dezső püspök úr hatalmas beszéde.

Főpásztorunk, — akinek már külső megnyerő alakja is meghódította a közönséget, — igazán ragyogó nyelvezettel beszélt. Nagy szónoki tudása, beszédének szépsége, hasonlatainak értékes káprázata most is megtalálták az utat a könyvek és a részvét forrásaihoz. Az az áhítatos csend, mely a beszédnek egész folyama alatt uralgott, valamint a felzúgó lapsvihár, mely a magas színpadon álló előadást követte, szinte szemléletileg is megmutatták, hogy az egybegyűlt közönség mennyire megértette s jutalmazta a ritka műélvezetet.

A lelkes ováció lecsillapulta után, ismét zeneszámok következtek, amelyeknek általános tetszés mellett történt előadása után, apa és leánya, i. i. Boér Endre úr és Boér Sárka kisasszony, léptek a színpadra: mindketten szépen s gyönyörködtetően töltvén be szerepüket.

Kozma Zsigmond, nagybajomi kollegánk szavallta el ezután Kiss Józsefnek „Roboz Ágnes”-ét. A lélekkel és tüsszel teljes előadást a közönség lelkes lapsai jutalmazták.

A Jánosi Antal, püspökladányi kántor-tanító és énekművész által óriási hatás mellett előadott énekszámok után, Kiss Ferenc egyházkerületünk főjegyzője tartotta meg záróbeszédét, mely szintén örökre feledhetetlen leendő előttünk. Megható színekkel festette a lelkész-özvegyek és árvák nyomorát, akiknek lelkéért majd a társadalom felel az Isten színe előtt. A városi dalárda énekének elhangzásával az ünnepség véget ért.

A hangverseny befejeztével a vármegyei házas disztermébe vonultunk át ismerkedés végett, mely a késő reggeli órákig tartott. Eme hosszú időtartam alatt csodálatosképen egyetlenegy dikeció sem hangzott el. Mint később megtudtuk, előre történt megállapodás szerint.

Egy jól sikerült estély kedves emlékével oszlott szét a közönség, azon benső érzéssel telítve, hogy a szent cél érdekében, egy magasztos eszme oltárára áldozott, a társadalomnak és hazának. Hogy mennyi lehet az ünnepségek tiszta jövedelme, nem tudom, de erősen hiszem, hogy számításainkban nem fogunk csalatkozni.

Bere, 1912. évi december 10.

Tukaes László,
ref. lelkész.

Tompa Mihály vallásos költészete.

(Felolvasás. Vallásos estén.)

(Folyt. és vége.)

Szomorú őszi napon, midőn „hull a levél... s a tarlott őszi fájak szebb napjainkra nézni intenek”, megjelennek előtte azok, kik szeretetben vele egyek valának, de ma már „ninesenek”. A haza látogató szerető szüle, rongyfedte árvák, ifjú özvegy... de mindenek előtt egy ifjú honvéd, kinek halálát a hír kimondani habozott, s ingadozott szavában, hogy „a nehéz követség nagyon zokon ne essék”... egy ifjú honvéd, ki Arany Jánosnak álmaiban gyakran megjelenik, ki szobájába leng a nyílt ablakon, megmegtisztítani forró homlokát. Tompa előtt is ott áll:

„A hős ifjú koszorúval, sebekkel...
Ki elveszett s nem tudni hol? mikép?”

Az emlékezet, a szó Petőfire vonatkozik. És Tompa megnyugszik a gondolaton, hogy „a cél az út mind egymáshoz vezet”. Ősz van... természetnek ősze... egy nemzetnek ősze: benne annyi másnak annyi nagy magyarnak s abban a költőnek is.

Mert ott van az Isten!
„Hulló levél közt megyek én el
A sír hideg lakóihoz,
Honnan az új lomb engem is majd
Tavasszal újra visszahoz!”

Igen, oda viszi, hol megszűnik a lét vizsálya, hol az ember álma nem leverő, de felemelő, hol töviskoszorú helyett illatos koszorú, mirtus ág s földi.

virág helyett méltóbb virág jő az igaz homlokára
hol a legnagyobb földi elme is az angyalok nyelvén
imádkozik :

„Az Úrnak útain titok van...
Óh ember ezt szívedbe véd!
És kicsinyekben és nagyokban
Imádd a bölcs gondviselést“.

A haza iránti mély, hajthatatlan szeretetnek
képe van megírva Tompa „Bűnbocsánat“ című
költeményében. Ébren álmodik s ez álomba meg-
jelenik előtte a bűnös kéjt vadászó földi ember,
az eszeveszett fajtalan, ki lábbal tapodott hűséget,
frigyet, ki szétszórta szép családját s meggyilkolta a
a drága nő szívét...

...Ki szerette a csejt s álnok utakat, hamis ke-
resményt és ragadományt... az ember, ki vért
ontott s az kezéről örült hévvel hiába mossa, hiába,
mert mégis durgia kell embertársainak szeméi
elől...

...Kit az igazság istene, az örök bíró ültetett
tanácsba s ki mégis feloldta a bűnöst, nem az igazat...
az Isten törvényét kicsúfoló reá lázasan fegyvert
fogó... s hogy Istenhez fordul bocsánatért, az örök
szeretet mindhez szól :

„Bizzál fiam, bűnöd bocsátva lész!“

De itt alig létező, nonsans, legalább így szeretjük
hinni, alakok állnak álmában elé : szabadságharcunk
árulói. A költőt elhagyja türelme, midőn szól :

„Tetted leend majd ellened tanú,
A tűz, mit fejedre sok nap gyűjtöget...
Neked, áruló, nem bocsátja meg,
Ne is bocsássa Isten, bűnödöt!“

Tisztelt hallgatóim ! Nem akarom önöket tovább
foglalkoztatni Tompa Mihály vallásos költészetének
tárgyalásával. De egyről még röviden szólnom kell.
Midőn Tompa érezte utolsó napjainak elközeledését,
gyönyörű szép imádságos könyvet írt nejehez, mely-
nek a címe : „Olajág“. A címet Nőé galambjától,
tehát a Bibliából vette. Kéri hitvesét az ajánló szó-
ban, hogy kedves emlék gyanánt őrizze meg ezt a
könyvet. Nem új eszméket fog benne találni. Hiszen
— és itt a költő szavait idézem :

„Mind hallád már tőlem, mit itt találsz :
A szent házban, — az is mily rég vala !
S együtt ha olvasók a Bibliát,
Hol csergedez a lélek itala.
Hallád : réten, ligetben, halmokon,
Mikor virág s halvány lomb nyúlt felénk ;
Ha néztük a csillag fűrdött eget,
S a bölcsőnél, vagy a sírnál ülénk“.

És én kérem tisztelt hallgatóimat, hogy fel-
olvasásomat tartsák meg emlékezetükben, a benne
foglalt s Tompától származó költői gondolatokat
őrizték meg szívükben. Mert azok Istenhez vezetnek,
mint azok a többiek is, melyeknek alapján Isten
segítsége mellett még fogok szólni. Mert azok meg-
tanítanak egy nagy eszmére, egy nagy gondolatra :

„Ha úgy tetszik, hogy minden elveszett,
S már a reménnyel is ha felhagyunk,
Van még, ki hozzánk nyájasan beszél :

A vallás, e mi édes jó anyánk.
Híván, ki fáradt s megterhelve van,
Kinek az élet új, új harcot ad :
Iger és *nyújt* vigaszt, könnyebbülést“.

Kölyi.

Egyházkerületi közgyűlés.

(Folytatás.)

Egyébként a költségvetés a felsorolt módosítá-
sokkal megerősítést nyert s pontos alkalmazkodás
és megtartás végett kiadatott a kollégiumi gazdasági
tanácsnak.

A kollégiumi háznagy 1912. első félévi szám-
adás és a könyvvitel felülvizsgálatán, rendben-
találása megnyugvással vétetett tudomásul.

A tanyavizsgálati és épületfenntartási szabályzai
tervezete okt. 9-én véleményezésre az ügyészhez
adatott ki. A tavaszi közgyűlés idejére a felterjesztést
a közgyűlés elvárja.

Tudomásul szolgált, hogy a kócsi-pusztai és a
Miklóssy-tanyákon az építkezések befejezéshez ju-
tottak.

A pénztárvizsgáló bizottság a pénztári ügyeket
rendben találta, az erről szóló jelentés tudomásul
vétetett.

A kollégiumi közös tanári-kar előterjesztése alap-
ján a koll. gazdasági tanács javasolja, hogy a kol-
légiumi tanárok, tisztviselők és alkalmazottak ré-
szére az állami, vármegyei és vasuti alkalmazottak-
nak családi pótlékkal történt ellátása mintájára szin-
tén családi pótlék rendszeresíttessék. Indokolja ezt
egyfelől az, hogy a javadalmazások tekintetében fő-
iskolánk az utóbbi időben az állami mértékhez igye-
kezett alkalmazkodni, másfelől a gondoskodást vá-
rosunkban a megélhetési feltételek is sürgetik. Az
államtól a fizetésekiegészítések mintájára nem lehet
várni a családi pótlékot, mert az azt a kérelmező
kísérlet után megtagadta. A szükségelt összeg a be-
szerzett bejelentéseket véve számításul, 15,000 ko-
ronát tesz, mely fedezetet találna az első pénztári
csoport 18,992 K 74 fillérben költségvetésileg ki-
mutatott fedezeti többletében. Az egyházkerületi
közgyűlés attól az elvtől vezettetve, hogy a szóban
forgó javadalmazások az államiakkal egy színvona-
lon álljanak, elfogadja a családi pótlék rendszeresi-
tésére vonatkozó gazdasági tanácsi javaslatot. Tekin-
tettel azonban a szűkös anyagi helyzetre, egyelőre
csak fele erejéig engedélyezi a folyósítást, a teljes
összeg engedélyezése arra az időre marad, amikor az
I. pénztári csoport ereje megengedi, miután a csoport
főlölsége rektifikáció következtében több mint 5000
koronával apad.

A kiküldetések, megbízások alkalmával fel-
számítható napidíjak, költségek, költözködési ki-
adások tárgyában felterjesztett szabályzat kilenc
pontnak módosítása mellett megerősítést nyert.

A Szotyori Nagy Károly és a Thót Ferenc—
Pollágh Luiza alapítványok alapító-levelei megerő-
sítetnek.

Végül az igazgatótanács jelentésében ki nem
emelt, de a gazdasági albizottságtól átvizsgált gaz-
dasági tanács határozatok is helybenhagyottak és
megerősítettek.

György Endre egyházmegyei gondnok aziránt érdeklődik, hogy akadémiánk megszűnése s az állami egyetem létesítése után a várostól eddig kiszolgáltató segélyek állandó folyósítása iránt micsoda biztosítékot nyerünk? *Dr. Jászi Viktor* megnyugtatóan jelenti, hogy a nemes várostól már jött végzés, mely az eddigi járandóságok folyósítását jövőre is biztosítja. *Gr. Degenfeld József* főgondnok az információt azzal pótolja, hogy a belügyminiszterium jelentést kívánt arról, hogy a járandóságok mire lesznek felhasználva? Tőlünk erre elment a válasz, hogy t. i. a kötelezett 70,000 korona egyetemi évjáradékra, részben pedig az egyetemi internátus létesítésére s fentartására fogjuk az eddigi városi segélyeket fordítani. Jelentésünkre azonban a belügyminiszteriumtól még nem érkezett válasz. *György Endre* egyházmegyei gondnok annak idején jelentést kér az ügy állásáról.

Tárgyalás alá jutott az akadémiai igazgató jelentése. E szerint a folyó tanév első felére beiratkozott 134 hittanhallgató, 109 joghallgató, 26 bölcsészett hallgató. Részletesen beszámol a gondos jelentés a tandíj kedvezmény, tápintézeti és lakásbeli jótétemények kiosztásáról, a tanulmányi eredményről, a modern nyelvek hallgatására beiratkozottak számáról, a dr. Káiblinger Fülöp helyettesítéséről, néhány bosnyák mohamedán ifjú beiratkozásáról stb. A jelentések pontjai tudomásul vétettek.

A felsőszabolcsi egyházmegye kéri, hogy hasson oda közgyűlésünk, hogy az egyházi vagyongazdálkodásnál nélkülözhetetlen, könyvviteli ismeretek a theol. akad. tantárgyak közé vétessenek fel. A közgyűlés azonban tárgyalatlannak tartja a kérdést, mert a gyakorlati theológia tanára régóta, már 1889 óta tanítja a 3-dik éves hittanhallgatóknak az egyházi könyvvitel dolgait.

Anélkül hogy csak a legtávolabbról is akarnók érinteni bárkinek is a jogos érzékenységét, reá kell mutatnunk, hogy ennek a kérdésnek a napirendre hozatalát éppen napunk sürgette. Hogy az ifjak nem sokat visznek ki az életbe ebből a könyvviteli ismeretből, azt sokszor látja mindenki, aki az egyházi számadások megvizsgálásával kénytelen foglalkozni. Az egyházi könyvvitel rendszere még ki sem alakult, felsőbb utasítások, rendszabályok és partikuláris paragrafusok csak zavarólag hatottak a lehetőleg egyszerű, de egyszerű, könnyen áttekinthető, megérthető rendszer kifejlődésére. Mi a kérdést nem tartjuk megoldottnak, míg azt szakértő s a gyakorlati élet mezőjén már próbálkozott kéz vezetése alá nem veszi. Talán sor kerül idővel erre is.

A theologiai kar javaslatára az igazgatótanács némely tudomány előadására docensül Erdős Károly segédlelkész, főiskolánk kiváló készültségű volt növendékét alkalmazta. A közgyűlés meghatalmazta az elnökséget, hogy Erdős Károly részére a magántanári képesítésnek a debreceni theol. akadémián leendő megszerzése után a facultas docendi-t megadhassa.

A joghallgatók segítő-egyesületének felterjesztett alapszabályzata jóváhagyást nyert.

A bölcsészeti kar aziránt tett felterjesztést, hogy a végzett bölcsészethallgatók számára 1500 koronás összegű külföldi utazási ösztöndíj létesít-

tessék. Ezt a közgyűlés is szükségesnek tartván, a koll. gazdasági tanácsot a fedezetről való gondoskodásra hívja fel.

Nagy érdeklődéssel néztünk a kollokvium-kényszer tárgyában felkerült akadémiai javaslat sorsa elébe. Ugyanis a jogakadémiai tanárkar a kötelező kollokviumok előlétele céljából ismétellen felterjesztést intézett az egyházkerületi közgyűlés elé. Ezzel kapcsolatos hozatott a máramarosszigeti jogakadémia hasonló tárgyú felterjesztése. Az igazgatótanács, tekintettel az előző időben idevonatkozólag elfoglalt határozott állásfoglalására, de meg figyelemmel az előttünk álló átalakulásra, a kollokvium kérdésével ez idő szerint nem kíván foglalkozni. Tehát quasi napirendre való térést javasol.

Ezzel szemben elsőben *Jászi Viktor dr.* emelt szót. Bevallja, hogy a kollokvium-kényszernek nincsen semmi eredménye. Az egyetem megnyitásától alig pár év választ el, nem áll érdekünkben, hogy erre a pár évre külön, saját felfogású tanügyi politikát kövessünk. Sokkal inkább érdekünk, hogy hallgatóink létszáma ez idő szerint éppen ne apadjon, hogy jogakadémiánkról annál nagyobb tömegű hallgató áramljen át az egyetemre. Am szigorítsuk a leckelátogatási kényszerűséget, amint a sárospataki jogakadémián is tették, de nagyon téves eljárás volna, hogy a kollokvium kényszerével mesterségesen elűzzük innen hallgatóinkat. Egyenlő helyzetbe kell tennünk a többi jogakadémiákkal, másként tanügyi politikánknak nincs semmi értéke. A jogakadémiai tanárkar ide vonatkozó javaslatát az akadémiai albizottság magáévá tette, annál fogva ő az igazgatótanács javaslatával szemben a következő határozati javaslat elfogadását kéri:

„Egyházkerületi közgyűlésünk elvben elhatározza, hogy a kötelező kollokviumokat a debreceni és máramarosszigeti jogakadémián az 1913—14. tanévtől fogva megszünteti s felhívja a debreceni jogakadémia tanári karát, hogy ennek keresztülvitele végett az iskolai törvények megfelelő módosítására irányuló javaslatait jövő tavaszi gyűlése elé terjessze”.

Dr. Kun Béla röviden kíván felszólalni. A kötelező kollokválásához fűzött várakozás az ő tapasztalata szerint sem vált be. Megfelelőbbek volnának azok helyén a kötelező szemináriumok, hol a komolyan tanulni kívánók tanulhatnak. De mindentől eltekintve, reá nem utat arra, hogy a kötelező kollokviumnak van egy igen kellenetlen oldala, amiről ő már ezen a helyen régebben is megemlékezett.

Ugyanis a fennálló törvények értelmében, aki a rendes időben nem kollokvál, attól a kollokvium tantárgyanként 10 K lefizetése mellett fogadható el. Ez a szülőket nagy teherrel sújtja, mert miután a vizsgát elfogadó tanár 10 koronáján kívül még a dékánnak is 10 koronát köteles a késedelmező ifjú fizetni: a 4—5 tantárgyból pótkollokviumot tevő ifjú szülei 80—100 koronás vizsgadíjjal vannak terhelve. Ez az eljárás a tanárra is igen kellenetlen, mert, ime, mikor fegyelmeznie kell: abból neki anyagi előnye származik. Káros ez a moralitás szempontjából is, mert hiszen a tanár kerül meggyanúsítás alá. Éppen erre való tekintetből nem kívánja minden tanár egyformán gyakorolni a fegyelmet,

holott az egyöntetőség ebben a tekintetben elengedhetetlen. Ugyanis némelyik tanár szigorúan ragaszkodik a kollokvium kitűzött terminusához, míg másik — hogy a készületlenség kellemetlenséggel ne járjon — elfogadja a terminus áthelyezését. Ő a tanár részére kötelezett vizsgadíj eltörlesztését kívánja, s akár töröltessék el a kollokviumi kényszer, akár nem, miután önkéntes kollokviumok csak lesznek, a következő határozati javaslatot nyújtja be, pótlásképpen a dr. Jászi Viktor indítványához:

„Egyszersmind a debreceni főiskola akadémiai hallgatói számára kiadott iskolai törvények XIV. „A joghallgatók tanulmányi rendje és vizsgálati szabályzata” című szakaszában a 159. §-t a következőképpen módosítja:

„Aki a párbeszédi vizsgálatot előre bejelentett, legyőzhetetlen akadály nélkül mulasztja el, a jogakadémiai tanári kar által megállapítandó határidőben s a Joghallgatók Segítő Egyesülete javára fizetendő, tantárgyanként öt korona díj mellett tehet kollokviumot. A kollokviumi díjfizetés kötelezettsége tekintetében a rendkívüli hallgatók a rendesekkel azonos szabály alá esnek.”

E határozat azonnal életbe lép.

Sass Béla tanácsbíró nem kíván a tárgyhöz érdemileg szólani, csupán annak a megjegyzésére szorítkozik, hogy szervezeti szabályzatunk értelmében a dr. Kun Béla javaslata nem tárgyalható itt, míg az az igazgatótanácsban előzőleg nem tárgyalatik.

Dr. Baksa Lajos főjegyző sajnósan találja, hogy ifjaink minél kevesebb kötelesség-teljesítéssel szemben minél több jogot óhajtanak élvezni. A felszólalók okozati összefüggést keresnek a kollokviumi kényszer és a létszám apadása között. Szerinte ilyen cau alis nexus nem állapítható meg. — Megengedem, hogy a tanulóknak kedvetlen a kollokválás, de magasabb tekintetből öt ez a kedvetlenség nem a kollokviumi kötelezettség eltörlésére vezet. Az élet igazolja, hogy azokból váltak kiváló férfiak, akik szorgalmasan, eredménnyel kollokváltak. Ha hát csak a kollokviumi kényszer eltörlése árán lehet megmenteni a magas létszám érdekét: inkább töröljük el a jogakadémiát. Ragaszkodik az igazgatótanács határozati javaslatához.

Dr. Ferenczy Gyula szerint a kórtűnet meg van, az előtt szemét hunyni nem lehet, hanem keresni kell annak az okát. A kérdés felett folyvást cikkeznek, de akár milyen jó volt a régi világban a kényszer: ma már alkalmazkodni kell a jelen igényeihez. Dr. Jászi Viktor az okokat eléggé kifejtette, amelyek a kényszer eltörlése mellett szólnak. De ő teljesen kétségbe vonja, hogy a kollokviumi kényszerrel el volna érhető az az eredmény, amit elérni céloznak. A tanárra is alkalmatlan. Akinek sok kollokviumot kell elfogadni: kénytelen a tudomány előadásának teljes befejezése előtt félbehagyni azt s a kollokviumokhoz kezdeni. De meg a kollokvium az alapvizsgától olyan messze esik, hogy annak idejéig az ifjú ember mindent elfelejt. Tanügyi szempontból is káros annak fentartása. Az igekező, de különösen gyenge ifjút, kénytelen a tanár átbocsátani s az átbocsátott ifjúból már esperes is lett. De meg a studirozó ifjút a kollokvium feladata elvonja attól a tudományágtól, mellyel épen tüzetesen foglal-

kozni kívánt. A kötelességtudás kifejeztését ne csupán az iskolától várjuk. Am kollokváljon, akinek letszik, aki jótéteményt akar nyerni. A tanár kész erről a mellékjövedelemről lemondani, de úgy tartja, hogy a célt nem kényszer-eszközökkel lehet elérni. Csatlakozik a dr. Jászi Viktor indítványához.

Dr. Pap Tibor máramarosszigeti jogakadémiai igazgató szerint nincs semmi jelentősége a kollokviumi kényszernek a vizsga tárgyát képező tudományoknál.

Dr. Baltazár Dezső püspök meggyőződése szerint a kérdés a mostani alakjában nem tanulmányi, hanem csupán létszámkérdés. Ő nyugodtabban adja fiát olyan jogakadémiára, ahol kollokválni kell. Az a kérdés, hogy hogyan álljuk ki a versenyt a többi jogakadémiákkal? létszám útján vagy intenzitással?

Dr. Jászi Viktor a maga indítványához pótlásul elfogadja a dr. Kun Béla indítványát. De Sass Bélával szemben kijelenti, hogy az egyházkerület imperative nincs semmiféle szabályzatban arra kötelezve, hogy a forma kedvéért a Kun Béla dr. indítványát az igazgatótanácshoz letegye. A jogi-kar ide hozott egy javaslatot, azt az igazgatótanács már tárgyalta, ha azt a Kun Béla dr. javaslata pótolni, kiegészíteni akarja: azt a forma megsértése nélkül megteheti az egyházkerület.

Szavazásra bocsátatván a kérdés, az igazgatótanács javaslata mellett 16-an állottak fel, ellene sokkal többen, úgy, hogy felszámlálás nélkül is konstataálni lehetett a többséget: a Sass Géla halasztási indítványa mellett 7-en jelentkeztek, a nagy többség nem fogadta azt el: a dr. Kun Béla pótló-indítványát egyhangulag elfogadták.

Kimerítő jelentést terjesztett fel Dóczi Imre gimnáziumi felügyelő a debreceni főgimnáziumban teljesített látogatásának eredményéről a tanítás- és nevelésügyi állapotot, a rendtartási és tanulmányi viszonyokat, általán az egész tanügyi berendezkedést illetőleg. A felügyelő mindenre kiterjedő gondos és kedvező jelentését megnyugvással vette tudomásul a közgyűlés.

Ugyancsak a gimnáziumi felügyelő jelenti, hogy a Géresi Kálmán tankerületi főigazgató látogatásáról fölvetett értekezleti jegyzőkönyvből arról győződött meg, hogy a főigazgató semmi olyan észrevételt nem tett, mely egyházkerületi intézkedést kívánna, sőt minden tekintetben elismerő nyilatkozatokkal találkozott a jegyzőkönyvben. A jelentés örvendetes hatást keltett s megnyugvással vétetett tudomásul.

Karai Sándor, a debreceni főgimnázium igazgatója, terjedelmes jelentést nyújtott be a vezetése alatt álló intézetről. Bejelentette a beiratkozottak létszámát, jelentett a javító-, felvételi- és a magánvizsgák eredményéről, a tanév megnyitásáról, a tanári-kar személyi viszonyaiban történt változásokról, a tankönyvekről, a helyettesítésekről, a rendkívüli tárgyak tanításáról és a játékdélutánok megtartásáról, az ifjúsági egyesületekről. Örvendetes jelenség, hogy az ifjúsági gyülekezet 209 taggal alakult meg, az önképző-kör 112, a torna-kör 127, a zene-kör pedig 27 taggal.

A tanulmányi kirándulás a rossz idő miatt ősről tavaszra maradt. Közérdekű az új gimnáziumi internátus építésére vonatkozó jelentés, melyszerint

a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól engedélyezett 300,000 kor. államsegély felvétele tárgyában a főgondnok úr ömeltósága több pénzintézettel tárgyalást indított, mely még most folyamatban van. A kollégium telkén tervezett gimnáziumi internátus, az egyetemi internátus ide helyezése miatt, innen kiszorúl. Ez a helyzet az építési költséget 800,000 koronára emeli. E miatt az egyházkerületi elnökség újabb 200,000 kor. államsegélyért folyamodott, melynek folyósítása csak az 1914. évi állami költségvetés terhére van kilátásba helyezve. Debrecen város telket és 50,000 kor. segélyt ígért. Azonban ennek belügyminiszteri jóváhagyása feltételektől függesztett fel. Az egyházkerületi közgyűlés úgy az elnökségnek, mint a főgimnázium tanár-karnak a kérdés továbbfejlesztésére vonatkozó megbízásokat adott.

A fizetési fokozatokban való előmozdítás helybenhagyást nyert. *Török Péter* főgimnáziumi tanár 30 évi szolgálat után nyugdíjba kívánván menni, érdemeinek elismerése mellett kérelme teljesített és megállapított az ő tanszéke betöltésére vonatkozó pályázati hirdetés szövege.

Ezek után *Nagy József* tanítóképző-intézeti igazgató jelentése került tárgyalásra. Az intézet bel- és küléletéről, a tanári személyzetben történt változásokról, a tananyag újabb beosztásáról stb. minden irányban tájékoztatólag számol be. A gazdasági szaktanításra nézve azonban szükségesnek tartja jelezni, hogy az, a tanári-kar teljes igyekezetének, már benyújtott javaslatainak ellenére, még mindig a régi gyakorlat szerint történik. Tudniillik az ifjak a 11 kilométer távolságra eső tanintézetbe kénytelenek a gyakorlati ismeretek kedvéért kijárni. Így aztán az eredmény nem lehet olyan, mint óhajtanók. Ez iránt külön javaslat is kerül a közgyűlés elé. Beszámol a jelentés a jótétemények kiosztásáról, jelzi, hogy a tanítóképző-intézeti „Rendtartás” hiánya nagyon érezhető. A szertár fogyatékos állapotára is reá mutat. A közgyűlés az igazgatótanács javaslata értelmében megnyugvással vette tudomásul a jelentést. Később a gazdasági szakoktatás kérdésében külön előterjesztés is kerülvén a közgyűlés elé, abból a mostani rendszer fogyatékosága még inkább kitűnik. A közgyűlés úgy kíván a fontos kérdésen segíteni, hogy a mostani főkerítés helyét olyan egyénnel töltsék be, aki a gazdasági szaktanítást is képes lesz teljesíteni: munkatérül szolgál a tócskerti faiskolai telep; az államkormány felkérte, hogy a kisegítő oktatás költségére fordított általánynál bőcsássa az így felmerülhető költségemelkedés fedezésére.

IRODALOM.

Az Ujság jubileuma. Ez év karácsony havában jut el „Az Ujság” fennállásának tizedik évfordulójához. A modern zsurnalisztikában páratlan lendülettel és bámulatos gyorsasággal jutott a vezető és mértékadó napilapok legelső sorába és immár évek óta országos hírnév, megbecsülés és közkedveltség az osztály része. S miközben az egyre nagyszerűbben kibontakozó magyar zsurnalisztikában kiküzdötte magas és vezető pozícióját, maga is nagyban hozzájárult a

modern magyar zsurnalisztika valódi típusának kialakulásához. Jogos büszkeséggel, a végzett munka és a kivívott sikerekkel megokolt önérettel tekint vissza „Az Ujság” a befutott első tíz esztendőre, a szárnybontás, a meggyőződés és a pozícióhódítás első nagy etapjára. Maga köré csoportosította az ország nagy intelligenciájának zömét: írói és hírlapírói gárdájával, a zsurnalisztika elit csapatával, otthonossá lett a legszélesebb rétegekben, hangjának komolyságával és előzékenységével, irodalmi szintjével, irányító, szórakoztató és mindig a felvilágosodást és haladást szolgáló tendenciájával a legmagasabb és legkényesebb igényeket igyekezett sikerrel kielégíteni és politikai, társadalmi, kulturális és gazdasági életünkben figyelemre méltított tényezőjévé lett a közvéleménynek. Olvasóink óriási tömege és sokfélesége legjobban bizonyítja, hogy mindenkor és mindenkinek a legjobbat, a legszebbet és legértékesebbet nyújtotta hosszú tíz esztendőnek munkájában nap nap után... Ezt a jelentős, „Az Ujság”-ra, a magyar zsurnalisztikára és bizonyos tekintetben a magyar közéletre is nevezetes évfordulót nem ünnepelheti meg méltóbb módon „Az Ujság”, mint ha karácsony napján jubiláris számot ad ki, mely tartalmánál és terjedelménél fogva felülmúl minden eddig még a külföldön is megjelent ünnepi számot, érték dolgában pedig nem vetekedhetik vele semmiféle naptár és albumajándék. Ezt a jubileumi számot megkapja minden új előfizető is, aki „Az Ujság”-ra január hó elsejével előfizetői közé lép.

Új sakkönyv. *Balla Zoltán*, az ismert nevű magyar sakkmeisternek „A modern sakk” című munkája a magyar szakirodalomnak legújabb termése. A könyvről *Vécsey Özséb*, a kiváló szakíró, az Alkotmány egyik számában a következőket írja: A Modern Sakk igazi nyeresége szakirodalmunknak. Most, hogy a Sakk-szövetség fejlődése az irodalmat is fölvirágoztatta, hogy két szaklapunk jelenik meg, melyek közül a Szövetség hivatalosa nélkülözhetetlen barátja a magyar sakkozásnak, hogy tornakönyvek megjelenésére van kilátásunk, mind jobban érezzük egy modern tankönyv hiányát. Márki könyve elavult, a sakkabécé még az elemeket sem tartalmazza. Szemere és Akantisz könyve értéktelen compendiumok. Maróczy A. sakk műve pedig a legújabb elmélettel nem foglalkozik. A rovatvezetők ezideig kénytelenek voltak külföldi műveket ajánlani az érdeklődőknek. Balla műve azonban ezeket nélkülözhetőkké teszi, sőt feleslegessé is. Nem ad száraz változathalmazt, hanem tüzetesen foglalkozik a megnyitás szellemével, utasításokat ad a végjáték helyes megalapozására. Ezek az elvek maradandók, ha a változatok egynemelyike már el is avult. Hogy új tankönyvben találunk oly változatokat, melyről a teória már mást tanít, éppen ez indokolja a tankönyvnek minél gyakrabbi kiadásának szükségességét. A teória fejlődése és a munka értéke arról biztosít bennünket, hogy a Modern Sakknak II. kiadására nem sokáig kell várnunk. A 240 nyolcadret oldal terjedelmű kötet ára 4 korona s megrendelhető a *Budapesti Hírlap* könyvkiadóhivatalában és minden könyvesboltban.

KÜLÖNFÉLÉK.

Adventi sóvárgás.

— A „Protestantenblatt“-ből. —

Jel. 22. 20. Ezt mondja, aki ezekről bizonyosságot teszen: bizony, hamar eljövök, Amen! Jövel azért Uram Jézus!

A legmélyebb sóvárgás mily melegségével emelkedett fel egykor a régi keresztyének lelkéből ez a kérdés: Jövel azért, Uram Jézus! Egészen lefoglalta lelküket, hogy az ő Uruk jönni fog, hamar eljön, ítéletre, üdvözítésre és Isten dicsőséges országának megieremtésére.

Azt, amit abban az időben maga Jézus és vele együtt az egész zsidó nép küszöbön állónak remélt, i. e. az Isten országának hatalomban és dicsőségben leendő eljövételét, azt a régi keresztyének a Jézus messiási voltába vetett hit által összekötötték az Ő személyével és élénk fantáziájuk csak arra irányult, hogy ők még meglátják eljönni az ő Urukát az ég felhőin, körülveve az angyaloktól, hogy helyreállítsa végre azt, ami az Isten akarata volt. Az egész újtestamentumon keresztül rezeg a mély sóvárgásnak ez a hangja az Úr eljövetele után és mi, a mai kor emberei már alig tudjuk elképzelni, hogyan csüggöttek egykor a lelkek ezen és mit jelentett ez: az Úr közel van.

És mégis, a mi szívünkben is, a mai modern kor embereinek a szívéből is ugyanez a kérés fakad fel: Jövel Uram Jézus! Most nem arra gondolunk, hogy ez az eljövétel az ítélet miatt, vagy az érzékileg észrevehető istenországának felállítása miatt fog megtörténni, hanem a legmélyebben át vagyunk hatva attól és szívünk legbensőbb tárgya az, hogy Jézus Krisztus máskép jöjjön el hozzánk, mint eddig.

Sok szó esik közöttünk Jézusról: végnélküli kritikai tárgyalásokban rostálják meg szavainak és életfolyásának minden egyes körülményét. A történelmi folyamán elég kísérletet tettünk a Jézus életének külső utánzására is. Azonban hiányzik a földolog, hogy a Jézusban meglévő isteni, a benne levő logos, a krisztusi lélek saját életünkben és népünk életében valódi hatalom lehessen s mélyen érezzük, hogy Jézusnak első sorban hozzánk kell eljönnie. Ami után sóvárgunk, midőn ajkainkon hordozzuk a régi kérést, nem más, mint az a mód, amellyel Jézus kiemelte a mélyégből az életet, legyen a miénk is. Ó, hogyha eljutnánk mi is az Istennel való valódi közösség és igazi istenfiúság életére, hogyha nem csak szép szavak volnának szájunkban; ó, ha az Istennel egyesült, valódi, személyes élet ereje, mint ahogy az Jézusban oly csodálatosan megvolt, a mi életünknek is ereje volna! Eme sóvárgás a Krisztus lelke után, emberi lelkünknek az isteni lélekkel való összeköttetése után, teljes valódiságában és tisztaságában: ez a mi adventi sóvárgásunk és erre gondolunk, ha felszabadul szívünkben ez a könyörgés: jövel Uram Jézus! Jöjj a te Istenbe vetett bizodalmadnak erejével, jöjj égi szerelmed bensőségével, jöjj igazsággal, hűséggel, áldozatkészséggel, légy a miénk, támassz bennünk hasonló életet!

És ekkor lecsendül hozzánk is a boldogító ígérlet: „igen, eljövök hamar“. Ahol valamelyik ember-szívében ily adventi sóvárgás valóban előállt, ott meg tud vigasztalódni a vágyakozó szív. Az, ki ezt a sóvárgást lelkünkbe plántálta, le is tudja azt bennünk csillapítani. Ez bizonyára tovább tarthat, mint gondolnánk: lassabban és másképp jöhet, mint várnánk. Azonban Isten azt akarja, hogy erőltet sóvárgásban ne fogyatkozzék el szívünk; jelt ad a meghallgatlatásról, midőn így szól a Mester: „Boldogok, akik éheznek és szomjuhozzák az igazságot, mert azok megélegíttetnek“.

Fordította:

Kosdy János.

Egyházmegyei tisztújítás. Dávidházy János esperes és Fráter Barna egyházmegyei gondnok elnöklése alatt Sinka Sándor tanácsbíró és Rózsa Sándor egyházmegyei pénztárnok, mint küldöttségi tagok jelenlétében dec. 3-án bontattak fel a debreceni egyházmegye teljes tisztújítására beadott szavazatok. A ritka egyértelműséggel és akarattal leadott szavazatok eredménye az, hogy az esperességre valamennyi szavazat Dávidházy János, a gondnokságra szintén valamennyi szavazat Fráter Barnára esett. Tanácsbírók lettek, egyháziak: Szele György, Vértessy Móricz, Miskolczy László, F. Varga Lajos, Szabó József, Kozma Zsigmond; világiak Bernáth István, Sinka Sándor, Kovács József, Nadányi Pál, dr. Körösi Kálmán, Kulin Imre. Jegyzők: egyháziak: F. Varga Lajos, Veress Bálint; világiak: dr. Szeremley Béla, Ötvös Károly. Ezek szerint a régi tisztikar változatlanul megmaradt. A bizalom jelentős megnyilatkozása mutatja, hogy az egyházmegye már előzőleg is nagy szerencsével tudta egybeállítani tisztikarát. A közvélemény nagy megnyugvással fogja ezt a hírt fogadni. Részünkről szerencsekívánatunkat fejezzük ki s kívánunk a megválasztott tisztviselőknek erőt, egészséget fontos missziójuk lelkes folytatására és betöltésére.

Az olvasókhöz. Bizalommal kérjük lapunk olvasóit, a nagytiszteletű lelkész és gondnok urakat, hogy a hátralékos előfizetési pénzeket és hirdetési díjakat posta fordultával beküldeni méltóztassanak. Itt az év vége és mi eddig a lapnyomatás költségeire egy fillért sem fizethettünk. Rendkívüli helyzet ez, mely sokáig fel nem tartható. A lapban mi tehetségünk szerint vitézkedünk és a védfalakon hűséggel őrt állunk. Azt sem mondhatjuk, hogy sikertelenül, hiszen napról-napra többen sereglenek az írók közül is, az olvasók közül is hozzánk. Csak a pontos fizetést illetőleg van baj s ime éppen ezért keressük meg azokat, akiket illet, hogy a hátralékokat mielőbb beküldeni sziveskedjenek. *A Debreceni Protestáns Lap kiadóhivatala.*

A tudós macskája. Arany János remek költeménye jut az eszünkbe, ha az itce tej és egész zsemlye dacára is mindinkább fogyatkozó Protestáns Szemle a kezünkbe kerül. Valamikor pedig lelkes cikkekkal buzdítottuk egyházainkat, lelkészeinket és világi urainkat, hogy a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságnak alapító tagjai legyenek. És nem is hiában. A nagybányai egyházmegyéből beléptünk akkor tömegesen, de más helyről is. Lassan-lassan azonban lohadt lelkesedésünk s úgy találtuk, hogy ez az ú. n. irodalmi társaság azonkívül, hogy a Koszorút kiadja, teljesen felesleges. Folyóirata rosszul táplált, valószínűleg „tudós macskája“: kiadványai hanyatlók,

selejtésedő : gyűlései alig látogatottak s az egész társaság működése olyan, mint a fáradt szív dobogása, ki-kimaradozó. Amikor a múlt évben közgyűlésen Budapesten megjelentünk 10—12-ted magunkkal, azt hittük, hogy már be is adja a kulcsot. De nem úgy történt. Az idei szatmári gyűlésen, mintha ismét erőre kapott volna a vérszegény szervezet. A tiszántúli egyházkerület hívei, papjai és püspöke adták meg neki ezt az új erőt. Ebből aztán természetesen az következik, hogy most a Protestáns Szemle helyt ad egyházkerületünket és püspökünket sértő közleménynek. A cikket valami félben maradt próféta írja. Sem a benne rejlő oldalvágások miatt, sem különösebben kidolgozásáért (rendszerűtlen handa-bandázás) nem illik bele tudományos folyóiratba. Tán nem is nézte át a szerkesztő, akár ama tudós, akinek a kedves macskájáról szól a mese.

Protestáns. A protestáns jelző nagyon jól illik ránk, nagy pipájú és kevés dohányú, bús magyarokra. Mi sohasem csinálunk semmit, csak legfeljebb protestálunk. Mi készen kapunk mindent, rendesen Bécsből. A divatot is, az eszünket is (néha még a bilincseket is). Azért nem lehetné csodálkozni, ha kiemeltetvén a *protestáns* szó szűk felekezeti köréből, általános használatba vétetnének általunk minden felekezeti különbség nélkül (akárcsak az „evang. szerint ref. róm. kath.” kifejezés, vegyes házas pápisták tréfás bemutatkozási formulája, az egyházmegyei gyűlés alkalmával Nagybányán. A mi evangélikus testvéreink mégis a miatt panaszkodnak, hogy mi reformátusok is használjuk a protestáns jelzőt. Hát használjuk is, mert mi is bús magyarok és protestánsok vagyunk, ha szinte nem is protestálunk és tüntetünk úton-útfélen a közös múlt és testvériség ellen.

Báró Hornig Károly. A veszprémi püspök püspökségének 25 éves jubileumát üli. Most kapta a bibornoki kalapot is. Van szerencsekívánója elég. Ezek sorába mi is beállunk : a mi kollégiumunk részéről is köszöntjük a tudományt kedvelő főpapot, ki a költségén megjelent nagy érdekű és értékes Monumentákat könyvtárunknak is megküldeni rendelte s ezzel is megújította azt a régi barátságos viszonyt, mely a magyar tudósokat s a magyar mecenásokat a múlt század első felében, felekezeti különbség nélkül, egybefoglalta. Csokonai Dugonitsnak kívánt emléket emelni. Festetich Csokonait segélyezi. A debreceni kollégium századok óta nevelte a magyarság fiait. A vallás csak annyi különbséget tett, hogy a pápista fiu legációba nem mehetett, de a konviktusba még ma is bejárhat s még alapítványt is nyerhet, ha megérdemli. Voltak is mindig más vallású jóakaróink is. A múlt években történt, hogy a Dunántúlról katolikus emlékezett meg könyvtárunkról. Énekkarunknak is van másvallású alapítója. A debreceni kollégium az osztatlan magyarság főiskolája, a kollégiumi nagykönyvtár az osztatlan magyarság kincses-háza és ennek értékes dolgai között nem utolsó adomány a veszprémi püspöké, akinek a 25 éves jubileumához, biboros kalpjához, könyvet és tudományt szerető áldozatkészségéhez mi is gratulálunk.

Magyar Naptár 1913-ra. Megjelent az ORLE. naptára új címlappal, új szerkesztésben, gazdag tartalommal. Ára 32 fillér, a Kálvineum javára. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Zeneművész református lelkész. Örömmel olvasom a lapokból, hogy Földvári Jenő s.-udvarhelyi református lelkész művészi fuvola-játékával valósággal elragadta a csurgói közönséget. Földvári Jenő a debreceni kollégium növendéke volt és itt a kollégiumban mindig meleg szeretettel környezték a zeneérető diákokat. Az Isten tudja, hogy hol vették a tudásukat (annyi bizonyos, hogy nem a tudós professzoroktól, akik nem igen szerették a cigánydiákat), de vették vagy kapták a számuk soha el nem fogyott. Csaknem minden coetusnak meg volt a maga muzsikusa, fuvolása, előéneke, kiknek a nyitott kollégiumi ablakokból messze hangzó játékában, dalában még a sétáló közönség is elgyönyörködött. Ebéd előtt, napközben is úgy csengett-bongott a vén épület, mint valami fülemile-vár s úgy is nézett ki sok szétnyitott ablakával a ragyogó déli napsugárban, mint valami tündér-kastély. Hát még a szürkületkor és a holdsugaras nyári estéken. Az volt még az igazi, amidőn a vén Láda is (a mi időnkben ő volt az első zeneművész) fuvolázni kezdett. Földvári Jenő a fiatalabb évfolyamokhoz tartozik, hogy szereti a művészetet, a liturgia cím alatt indított küzdelméből, nagybecsű közleményeiből is kitűnt. Most mint előadó-művész nyert szép elismerést. Jóleső örömmel olvassuk a Csurgó és Vidéke lelkesült krónikáját és elmerengünk felette, hogyt miért is kellett nekünk jóformán minden az életben hasznos és kellemes tudást a tanórákon kívül magunktól vagy idegenektől megszerezni? Ma már, úgy hisszük, hogy e tekintetben is megváltozott a helyzet. Vagy csak úgy hisszük?

Két meghívó. Máramarosszigetről és Mezőtúrról meghívókat (nyomtatottakat és írottakat) kaptunk. Ezek arról tesznek tanúbizonyságot, hogy vidéki gimnáziumaink is (igen helyesen) mindent megtesznek az iskolának a társadalomhoz való közelebbhozására nézve. A szigeti műsor az eszményi gimnázium programja : a mezőtúriban az a rendkívüli kedves dolog, hogy két középiskola rendezi és társadalmi erők is részt vesznek benne. (Ez se történhetné itt meg nálunk Debrecenben.) De szóljanak a meghívók maguk : *Meghívó.* A máramarosszigeti református főgimnázium ifjúsága Bede István tornatanár vezetésével 1912. évi december hó 14-én az intézet tornacsarnokában táncmulatsággal egybekötött jótékony célú *sport-estélyt* rendez a következő műsorral : 1. Prologus, elmondja Lengyel László főgimn. VI. o. t. 2. Felvonulás : a) diák induló, svéd szabadgyakorlatok : negyven tanuló I—IV. o., b) zene, búzogany gyakorlatok : negyven tanuló V—VIII. o. 3. Mű szabadgyakorlatok, húsz tanuló V—VIII. o. 4. A tornászatról. Részlet Lukianos művéből. Görögből fordította Jakobinyi Péter, előadják : Solon, görög böles Kintses József VIII. o. t., Anakharsis, skytha Keszler Károly VIII. o. t. 5. Tornaórákép, nyolcvan tanuló tizenegy csapatban I—VIII. o. 6. Mintacsapat tornázás magas korlátlan. Reisenbüchler Jenő VIII. o. t. előtornász, Radó Árpád VIII. o. t., Gyenge Imre és Márton Gyula VI. o., Gyarmathy Béla és Sztripszky György V. o. t. 7. Magánjelenet : „A tenger”, írta Zöldi Márton, előadja Molnár Lenke főgimn. VI. o. t. 8. Vívás : a) Vítór iskola, tíz tanuló I—IV. o. b) Kard-iskola, húsz tanuló V—VIII. o. c) assaut, Ráthonyi György

VII. o. t., Bede Ferenc VI. o. t., Mészáros Demeter VIII. o. t. 9. Birkózás: Radó Árpád VIII. o. t., Lázár Márton VII. o. t., Gyenge Imre VI. o. t., Telegdy Lajos III. o. t., Olleriny Ottó III. o. t. 10. Elvonulás. — *Meghívó.* A mezőtúri református főgimnázium és állami felsőbb leányiskola tanárikara 1912. évi december hó 14-én, a főgimnázium tornatermében, a két intézet jótékony-alapjai javára *estélyt* rendez. *Műsor:* 1. Dalok, ifj. énekkar. 2. Komoly szavaltat. Bedics Mária Anna. 3. Néhány részlet a pszichofizika köréből. Dr. Biatsy József. 4. Vonós négyes. Czinka Panna nótája 1735-ből. Bloch I. átdolgozásában. I. hegedűn Soós Dezső VI. o. t., II. hegedűn Mohácsy Jenő VII. o. t., mélyhegedűn Zsádon Sándor V. o. t., gordonkán Biatsy Zoltán VIII. o. t. 5. Vig szavaltat. Fazekas Antal. 6. a) Haendel: Largetto. b) Fritz Kreisler: Schön Rosmarin. Hegedűn játsza dr. Schiff Izidor, zongorán kíséri dr. Schiff Izidorné.

Furesa passio. Az egyházkerület egyházmegyéiben egyre-másra folynak a 10 évi cyclus lejártával az egyházmegyei tisztújítások. Fontos változás is észlelhető, amennyiben egyik egyházmegye, okulván a múlt idők tapasztalatain, beszüntette az élethossziglan szóló megbízást, mely eddig nála divatozott. Különös esetről veszünk azonban hírt egyik egyházmegyéből. Az történt ugyanis, hogy a presbiteriumnak nem méltóztatott egyik egyházmegyei tisztit állásra szavazni, de csak egyikre, a többire leszavazott. Gondolkozunk a dolgon s nagyon furcsának találjuk azt az extravursztot. Mert hiszen az egyházmegyei közgyűlés nem azt kérdezte a presbiteriumtól, hogy méltóztatik-e szavazni vagy nem? hanem azt, hogy kire szavaz? Csodálkozunk, hogy hogyan nem jelentkezett az elnökben egy kis invenció? Hiszen a dolgok rendje az lett volna, hogy az elnök elrendeli a szavazást. Ám, ha a túl okos presbiter urak közül egy, vagy kettő, a kisebbség vagy akár a többség nem szavaz: az az ő dolga de ha csak egy presbiter is szavaz: akkor le van adva a nem szavazókkal szemben a szavazat. Ha a renitens presbiterek mindenike ilyen üres lapot adott volna be (amit nem hiszünk!), akkor is ott volt a lelkész, akinek kötelessége lett volna ettől a blamázstól saját presbiteriumát megmenteni. Csak nem a debreceni tanárválasztóktól tanulták el azt a kedélyes eljárást? Vagy a debreceniek lesték el a falusi bölc tanács eszejárását?...

Egy kérdés lelkésztársaimhoz. Ismeretes mindnyájunk előtt ama sokfajta sokfajta veszély, mely egyházunkat künn és benn is fenyegeti. Csak hogy többet ne említsek, ott van a baptismus a maga népszerűségével, mely különösen református híveinket esalogatja meglehetősen sikerrel. Fenyeget hát az a veszély, de védekezünk ellene, mikor az állami törvények szinte szabad kezet adnak a baptismus kivirágzásának éppen az általunk nagy anyagi nehézségek között fenntartott iskoláinkban. Községünkben, ahol csak református iskola van, természetesen a baptista szülék gyermekei is ott tanulnak. A jövő nemzedék eme csemétéi azonban egyenesen szüleik (törvény szerint még nem baptisták) utasítására vasárnapi istentiszteletünket nem látogatják, hanem ahelyett annál szorgalmasabban keresik fel a „gyülekezet”-et. Iskolai szünetek alatt (tíz perc) baptista énekekre tanítják a többi növendékeket is, de a

mi énekeinket nem tanulják. Egy alkalommal a tanítót helyettesítvén, magam győződtem meg arról, hogy nemcsak éneklésünkben, hanem még imánkban sem vesznek részt növendékeinkkel. Próbáltam fenyegetni a tanító által őket a vasárnapi istentiszteletről való elmaradásért, de eredményt nem érhettem el. Ki nem zárhatjuk őket mint mételyeket az iskolából, mert a rendes létszám úgy sincs beföltve, bár ez volna a leghatásosabb védelem, s így tétlenül kell éreznünk, amint kígyókat melengetünk keblünkön. Megtanítjuk írni, olvasni őket, kezükbe adjuk a fegyvert, amellyel majd 12 éves korukban megölnék, a tejfogak helyett mérges fogaikkal marnak meg bennünket. Kis egyházunk általam való feljajdulása közben kértem igen tisztelt lelkésztársaimat, hogy böles tapasztalatok alapján mimódon gondolnak kezünkbe adni a védelem eszközét a fennálló esetben. Kisszántó, 1912 december 1-én. *Babicsák József*, ref. lelkész.

Értesítés. Az 1911. évi 572. számú egyházkerületi végzés értelmében meghirdetett pályázatra beérkezett reál tárgyú kézikönyvek megbírálatván, a negyedik osztály számára készített számtani gyakorlófüzet elfogadttatott. Az el nem fogadott művek alulírottól vissza vehetők. A természetan és vegytanra beérkezett 2 pályaműre vonatkozólag a bíráló bizottság véleményes jelentésében a következők állanak: „Elismeri a bíráló, hogy mindegyikben vannak nemcsak megfelelő, hanem egészen sikerült részletek, komoly figyelemre méltó mennyiségben, amelyek reményt nyújtanak arra, hogy újabb pályázat esetén a bíráló által részletesen kimutatott hiányok, fogyatkozások elenyésztesítése mellett, szerzők egészen megfelelő műveket állítanak elő s a bíráló bizottság hajlandó műveket segítségükre lenni azzal, hogy a részletekbe hatoló megjegyzéseit szerzőknek rendelkezésükre bocsátja. Egyszersmind kifejezést ad a bíráló bizottság annak a reménynek, hogy a sikert még inkább biztosítva látná azáltal, ha a két pályázó az újabb pályázatban egy közösen szerkesztett pályaművel venne részt”. Debrecen, 1912 december hó 4. Kiss György népiskolai-ügyi előadó (gyakorló iskola, Kollégium).

Nyilvános nyugtázás. Az apagyi református egyház szeptember hó 22-én tartott templomszentelési ünnepélye alkalmával a délutáni orgona hangversenyen és az esteli táncmulatságon részben felülfizettek, részben jegyeik megváltása címén fizettek a következők: Szűcs Rebeka Margit 100 K, leveleki Molnár Gusztáv 50 K, Poór József 40 K, Jármy Zoltán 20 K, Klár Sándor 20 K, Vityi József, Heuffel Lajos 10—10 K, Leveleki László 8 K, Rozenbaum Jenő, Győri József 6—6 K, dr. Berta Jenő, Burger István, Hartstein Sándor, Pólya Albert, Puskás György 5—5 K, Erdélyi Imre, Adorján István, Pataky László 3—3 K, Szunyoghi Ferenc 4 K, Baranyai Sámuel, Gönczy János, Nyitrai István, Kiss Ferenc, Goldstein Soma, Goldstein Áron 2—2 K, Ecsedy János, Kiss József, Lengyel Miklós, Nagy Pál, Propper Lajos, Pócz Béla, Poór István, Hegedüs Ferenc, Somjai Eszter 1—1 K, összesen 329 korona. Sajnos, hogy az absztrakt, rendkívül kellemetlen időjárás, mely ünnepélyünk napján talán tetőfokát érte el, igen sokakat visszatartott, még azok közül is, kik jövetelüket bejelentették. Így, habár a szép erkölcsi eredmény jóleső érzéssel és megnyugvással tölti

is el lelkünket, az ünnepély alkalmával tartott orgona-hangverseny és esteli tánemulatság tiszta jövedelme a nagy előkészületek és kiadások miatt — alig éri el a 100 koronát. Ennélfogva legnagyobb sajnálatunkra a megígért 10%-ot, vagyis 10 koronát juttathattunk ezidőszerint Kálvineumunk javára, melyet már postán elküldöttünk. A fent elsorolt felülfizetők fogadják hálás köszönetünk nyilvánítását. Az apagyi egyház presbyteriuma nevében: *Szabó Aladár* ref. lelk.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Szerkesztőhelyettes: URAY SÁNDOR

Cs. és kir. szab. Amerikai Cottage-szivólégrendszer

Harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X. Delej-utca 25. szám.

(Tisztviselőtelep.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre 8 K-tól feljebb.

Tanerőknek s lelkészeknek külön

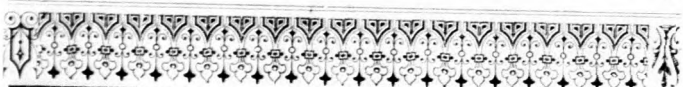
:: **százalékenged-** ::
———— **mény.** ————

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkal

templomok, szemináriumok részére s mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasútállomásig.

Kérjen árjegyzéket pianók és pianinókról.

Pályázat

Nyugalmazott, de még munkabíró református énekvezérek figyelmébe.

Az erdélyi református egyházkerület gyulafehérvári egyházmegyéjében kebelezett *sászsebesi* egyházközségének énekvezéri állására pályázat hirdettek.

Javadalom: 600 korona az egyházközség pénztárából havi előleges részletekben és stóla.

Köteleességek: az összes énekvezéri teendők ellátása; az állami iskolába és ág. hitv. ev. gimnáziumba járó református tanulóknak heti 1—1 órán egyházi énektanítás, lelkész betegsége vagy hivatalos akadályoztatása esetén istentiszteletek tartása.

Pályázati határidő 1912 december hó 28. Folyamodványok alulírotthoz Alvincre küldendők.

Alvinc, 1912 december hó 3.

Benedek Károly,
esperes.

Pályázat.

a nyírlövői református egyház kántortanítói állomására. Évi javadalma természetbeni lakáson s kerten kívül egyház pénztárából 158 korona; 832 korona államsegély s szabályszerű stóla.

Köteleessége I—VI. osztályú vegyes iskola tanítása, kántori teendők végzése, ismétlők oktatása, akadályoztatás esetén s kanonikus órákon lelkész helyettesítése.

Pályázhatnak okleveles férfi tanítók vagy tanítónők, amennyiben férfi tanító hiányában az állás nőtanítóval is betöltetik, mely esetben a kántori teendők ellátásáról az egyház gondoskodni fog.

Kellően felszerelt kérvények december hó 25-ig alulírotthoz küldendők. Állás január 2-án elfoglalandó.

Nyírlövő, 1912 december 11.

Bertalan Imre,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat népiskolai tankönyvekre. A tiszántúli református egyházkerület népiskolai tanügyi bizottságának végrehajtó bizottsága pályázatot hirdet a következő népiskolai tankönyvekre.

I. *Számtani gyakorlófüzet* az I., II., III. és V—VI. osztály számára és pedig az I—II—III. osztályoké, osztályonként külön-külön füzetben, mindenik legfeljebb 1—2, az V—VI. osztályoké együtt legfeljebb 3 nyomott ív terjedelemben kis nyolcadrét alakban.

II. *Természettan és vegytan* utalással a gazdaságtani ismeretekre a VI. osztály számára, legfeljebb 5 nyomott ív terjedelemben, kis nyolcadrét alakban. A természettan és vegytan megfelelő képekkel látandó el, vagy azok jegy-

zéke mellékelendő. A képek a fentjelzett nyomott ívszámok felett veendőek fel.

III. *Vallástani tankönyv* a szórványokban, fiókegyházakban, állami vagy idegen felekezeti iskolákban tanuló református gyermekek használatára, amelyben az elemi iskolai egész tananyag kivonatosan össze legyen foglalva. Terjedelme 3—4 nyomott ív, kis, nyolcadrét alakban.

Az elfogadott pályaművek az egyházkerület tulajdonába mennek át és csak a fentjelzett ívszám terjedelméig díjaztatnak nyomott ívenként 100 (egyszáz) koronával. A kis nyolcadrét alak alatt az egyházkerület eddigi népiskolai tankönyv kiadványainak alakja értendő.

Az elfogadott munka első kiadásának korrigálása és revideálása a szerző kötelessége minden díj nélkül, új kiadásnál az előző kiadásba becsúszott egyes hibák kijavításáért, beleértve a korrektúrát is, nyomott ívenként 10 (tíz) korona díj adatik. Az átdolgozás díjazásáról esetről-esetre történik intézkedés. A korrektori díj csak addig illeti a szerzőt, amíg a korrigálást maga végzi.

Nyomtatásban megjelent művekkel is pályázhatnak a szerzők, a pályázat ezekre nézve nyílt, a többiekre nézve zárt.

Felhívatnak pályázni kívánók, hogy pályaműveiket 1913. évi augusztus 31-ig a tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalához küldjék be. A kéziratos pályaművek tisztán és könnyen olvashatólag, esetleg gépirással, jelíges levél kíséretében nyújtandók be. Az egyházkerület népiskolai tanterve kérhető a tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

Pályázat

Az alsószabolcs—hajduvidéki egyház-megyébe kebeleztetett püspökladányi református egyház lemondás folytán megüresedett lelkeszi állásra pályázatot hirdetek.

Javadalom :

1. Lakás 1 kat. hold 400 □-öl beltelekkel.
2. 76 kat. hold 829 □-öl szántó föld.
3. 12 darab sertés járás.
4. 1877 K 92 fillér készpénz.
5. Stóla.

Az állomás 1913. év szeptember 1-én elfoglalható.

Megváltandó beruházások : Tornyosi szőlő 503 K 48 fillér, továbbá az átadandó gyümölcsfák s termőborok váltsága.

A pályázati kérvények lelkeszi oklevéllel és a saját esperesök által a pályázati hirdetés

közlése után láttamozott szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve 1913 január 6-ig Kiss Ferenc espereshez Püspökladány (posta helyben, Hajdu megye) küldendő.

Kelt Debrecen, 1912 december 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

külterületi (tanyai) református *hitoktató lelkeszi* állásra a *makói* egyházban.

Fizetés évi 2000 (kettőezer) korona havi előleges részletekben a református egyház pénztárából.

Évi 600 (hatszáz) korona ló tartási átalány.

Kötelesség : 8—10 tanyai iskolában a református vallás és énektanítás heti 16—20 órán.

Minden vasárnap délelőtt más-más iskolánál istentisztelet tartása s a belmisszió munkájában segédkezés.

Az állás lehetőleg 1913 január 1-én elfoglalható, mely most még ideiglenes, de szervezés alatt áll.

Pályázati kérvények alulírottához folyó évi december 27-ig beküldendőek ; az azontúl érkezők figyelembe nem vétetnek.

Nagy Károly,
elnök lelkesz, kir. tan.

Pályázat.

A debreceni református egyház felsőbb leányiskolájánál betöltendő egy, lemondás folytán megüresedett rendes tanári állás.

Pályázhatnak református vallású középiskolai tanárok, kik magyar-német szakképesítést igazolnak.

Az állás javadalma heti 20 órán való tanítás kötelezettsége mellett : a fenntartó egyház részéről 2400 korona törzsfizetés, melyhez a törvény által megszabott állami fizetésekiegészítés járul ; 200 korona ötévenkénti korpótlék és mint lakáspénz, a mindenkori törzsfizetés- és korpótléknak negyedrésze.

A pályázók szabályszerűen felszerelt folyamodványukat 1912 december 31-ig terjesszék be a debreceni református felsőbb leányiskola igazgatóságához.

Ha az állás alkalmas pályázó híján egyelőre helyettes tanárral töltenék be, úgy annak évi fizetése 1600 korona, illetve ez összegnek a tanév hátralevő részére eső hányada.

A megválasztott köteles az állást azonnal elfoglalni.

Debrecenben, 1912 december 9-én.

K. Tóth Kálmán
az igazgatótanács elnöke.

Konecz Aurélné,
igazgató.

7142 – 1912.

Pályázat.

A szatmári egyházegybe kebelezett szatmári egyházközségnek halálozás folytán megüresedett egyik, a Rákóczi-u. 4. számú lelkészlakhoz kötött lelkészi állására pályázat hirdettetik.

Javadalma a természetbeni lakáson és ker-
ten kívül: 1. 1200 korona készpénz a város
pénztárából; 2. 1200 korona személyi pótlék a
város pénztárából, melynek megadása a város
törvényhatósági bizottságának külön engedélye-
zésétől függ; 3. 40 kat. hold 1178 □-öl föld,
melynek adóját és ártéri költségét a város fizeti;
4. 81 1/2 köbméter I. rendű tűzifa a város erdejé-
ben; 5. a stóla fizetés.

A megválasztandó lelkész 1913 május 1-én
tartozik elfoglalni állását. Ugyanakkor a java-
dalom élvezetébe lép. A megválasztandó lelkész
tartozik elődje özvegyének 200 koronát kert-
válság fejében fizetni.

A pályázati kérvények az E. T. II. t.-c. 16.
§-ának utolsó bekezdésében kívánt mellékletek-
kel folyó évi december hó 15. (tizenöt) napjáig
Kiss Bertalan espereshez küldendő Szamoskérre
(Szatmár megye, u. p. Tunyog.)

Debrecen, 1912 november hó 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Jegyzet: Ismételten közöljük e pályázatot
és külön is felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy
a megválasztandó lelkész az 1200 korona állandó
fizetés mellett, még külön 1200 korona személy-
pótlékra is tarthat számot. Ezt a pótlékot a
városi közgyűlés engedélyezi, de az eddigi gya-
korlat szerint nem szokta azt az illetőtől meg-
tagadni.

MANDEL LIPÓT DEBRECZEN.

THE VERA

American Shoe

Kérje
képes ár-
jegyzékem.

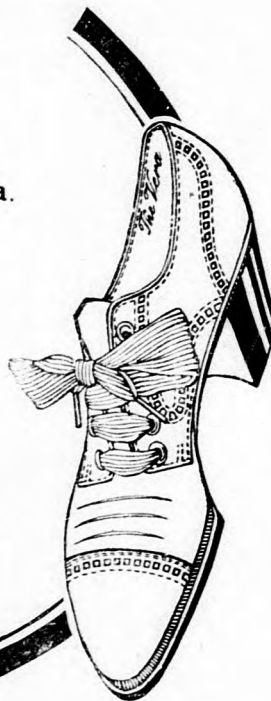

Elsőrendű
cipők raktára.

Bevésett
szabott áruk.

Nagy választék.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U. S. A.

Helyi
és vidéki
Telefon
352.